

ΠΑΝΔΟΗΝΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ

Ἀπὸ τὰ Ἄμφια — ποιήματα.

Σ. ΔΟΒΕΡΛΟΥ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα.

Ι. ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Ἱστορία τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

ΑΔ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Τὸ Νηαί τῆς Οὐρανίτσας — διήγημα.

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΔΟΥΣΜΑΝΗ

Ἡ αἰσθητικὴ τῶν δημοσίων κτιρίων — τέλος.

Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

Ἡ Θερμάστρα τοῦ Σχολείου — παιδικὸν διήγημα.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Θαῖς — μυθιστόρημα — συνέχεια.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΔΟΥ

Θεατρικὴ Ζωή.

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ

Λόγοι καὶ ἀντίλογοι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΤΕΧΝΗ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τὰ βιβλία τῆς αὐγῆς. — Τὸ φιλολογικὸν ζήτημα — Ἰστορικὸν Οὐγκώ — Βερλαίνειος Ἐπιθεώρησις — Τὰ Ἀπαντα τοῦ Καρδούτση — Ἀρχαιολογία — Εὐαγγελία Νικα — Φυσιολογία — Γραφολογία.

Εἰκόνες: 3 εἰκόνες τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς — Σ. Σπυρίδης — Ι. Βαλαωρίτης — Ι. Εὐταξίας.

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος δρ. 25
 „ δι' ἑξ μῆν. „ 13
 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' ἑν ἔτος φρ. 25
 „ δι' ἑξ μῆν. „ 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΑΘΗΝΑΙ, 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
 ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Αἱ ἐγγράφαι λογίζονται ἀρχόμε-
 ναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Ἀ-
 πριλίου.
 Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέ-
 φονται.
 Ἐν τεύχῳ ἀποστέλλεται δωρεάν
 ὡς δείγμα.
 Ἀγγέλλεται πᾶν νέον βιβλίον τοῦ
 ἑαυτοῦ ἀποστέλλονται εἰς τὸ γρα-
 φεῖον δύο ἀντίτυπα.

— Πᾶσα αἰτισίς πρὸς ἐγγραφήν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ.
 ἢ ταχ. ἐπιταγίν.
 πρὸς τὸν κ.
 ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ
 Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Φιλελλήνων 18, Ἀθήνας,
 ἢ πρὸς τὴν
 ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος,
 Ὁδησοὺς Alexandrowski Prospekt N° 3.

ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΙΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάσσεται καὶ δόκλονρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.
 Ἀρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ἀκριβέσταται,
 Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης
 Τὸ ποικιλώτερον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐσωτερικοῦ

Τρίμηνος Δρ. 8. — Ἐξάμηνος Δρ. 15. — Ἐτησίᾳ Δρ. 30.

Ἐξωτερικοῦ

Ἐξάμηνος Χρ. φρ. 25. — Ἐτησίᾳ Χρ. φρ. 45.
 Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (ὁδὸς Σαφοκλείους ἀριθ. 2).

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ποιήματα Κωστή Παλαμά

Ἐθνικαὶ Σελίδες — Χατζῆ Καραντάνης

Περὶ Παλαιστίνης ὑπὸ Π. Καρολίδου.

Σκλάβοι ὑπὸ Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου.

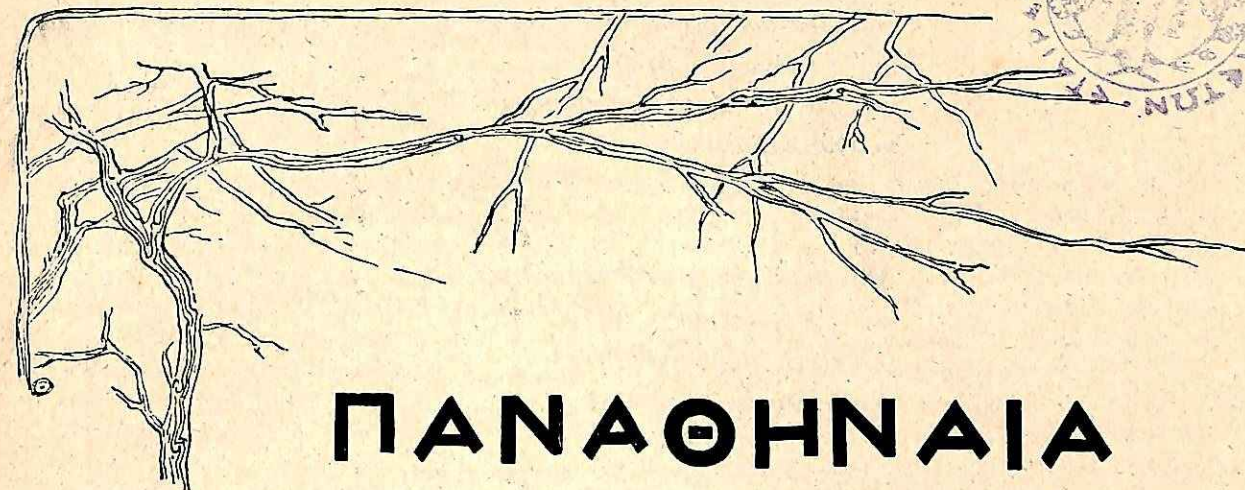
Ὁ ἀσύρματος τηλεγράφος, ὑπὸ Περ. Ρεδιάδου.

Μελέτη ἐπὶ τοῦ δημοτικοῦ ᾠσματος τοῦ ἥρωος Ζαχαριᾶ.

Δομήνικος Θεοτοκόπουλος — μετ' εἰκόνων.

Σπρίγλα Μάνα διήγημα Α. Παπαδιαμάντη.

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, ἐν Ἀθήναις.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902

ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΦΙΑ

1

Τὴν Εὐτυχίαν τὴν ἔκλεισε
 ὅς ἄπαρτο κάστρο ἢ Μοῖρα
 καὶ ἐσφάλισε καὶ ἐκλείδωσε
 τὴν σιδερένια θύρα.

Καὶ τὸ κλειδὶ τὸ πέταξε,
 καὶ τὸ κλειδὶ ἔχει πέσει
 στὰ πειρὸ βάρειά τῆς θάλασσης,
 στοῦ Ὠκεανοῦ τὴ μέση.

Βουτοῦν ζητιάνοι καὶ ἄρχοντες
 καὶ μόλις τὸ ξανοίγουν
 τοὺς σπρώχνει πέρα ἢ θάλασσα,
 τὰ κύματα τοὺς πνίγουν.

Κάποιος μὲν μέρα ἐπρόφθασε
καὶ τ' ἄρπαξε καὶ ἀνέβη
καὶ γιὰ τὸ κάστρο τὸ ἄπαρτο
γοργὰ καβαλικεύει.

Μὰ ὅταν στὸ κάστρο ἐστάθηκε
καὶ ξεπεξεύει ἀπ' τ' αἶτι
βοῇκε τὴ θύρα ὀρθάνοικτη,
τὴν Εὐτυχία φευγάτη.

2

Σκῆνοι καὶ πεῦκα, θάμνοι καὶ χαμόκλαδα
πυκνὰ στολίζουν τοῦ βουνοῦ τὴν ῥάχη·
κάτω, νερὰ καθάρια καὶ τρεχούμενα,
ἀπάνω, ἡλιοκαμένοι καὶ ἄγριοι βράχοι.

Στὰ πόδια του, σαρακωμένες, γέριες
ἐλγές μεστώνουν τοῦ καρποῦ τὰ πλήθη,
καὶ γύρω των ἀμπέλια καταπράσινα
ἐγκυμονοῦν τῶν πόνων μας τὴν λήθη.

Ὁ ἥλιος τοῦ μεσημεριοῦ χρυσόφωτος
κόσμους ἐντόμων, νέους κόσμους πλάθει,
καὶ συντροφεύει ὁ βόμβος ὁ μονότονος
τῆς μέλισσας ποῦ τριγυρνᾷ σι' ἀγκάθι.

Ἄργα τὸ δαίλι, στοῦ ἡλίου τὸ βασίλειμα
σκορπίζουν πέρα τὰ φτερά τοῦ ἀγέρα
γαυγίσματα σκυλιῶν, ἀρνιῶν βελάσματα
καὶ στεναγμούς ἀπὸ βοσκοῦ φλογέρα.

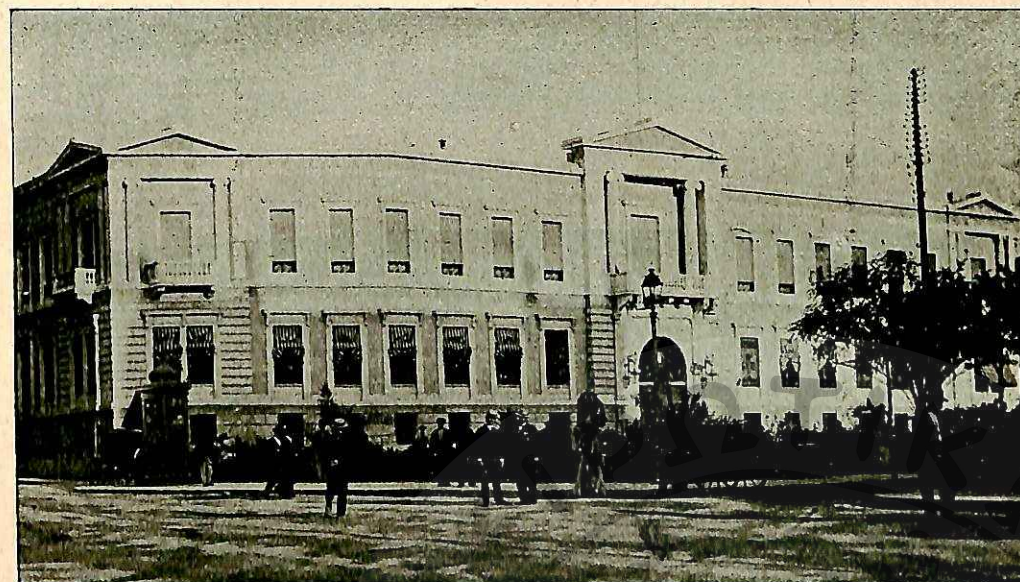
Κι' ὅλα μαζῇ, καὶ θάμνοι καὶ χαμόκλαδα
καὶ μέλισσες καὶ ἀρνιά καὶ ἐλγές καὶ ἀμπέλια,
κοιμοῦνται μὲ τοῦ γκιῶνι τὸ παράπονο,
ξυπνοῦν μὲ τοῦ κορυδαλοῦ τὰ γέλια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ὅταν κτίζεται δημόσιον κτίριον εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχομεν μίαν σωρείαν καλλιτεχνικῶν γνωμοδοτήσεων. Ὅλοι διαπνέονται ἀπὸ ἄκραν αὐστηρότητα. Εἶνε τόσον εὐκολόν νὰ καταρρίπτῃ κανεὶς εἴδωλα. Τὸ αὐτὸ ἐπηκολούθησε καὶ μὲ τὸ κτίριον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Οἱ τεχνοκρίται ὀρμητικοὶ ἐπετέθησαν καὶ διημαρτηρήθησαν ἐν ὀνόματι τῆς μιᾶς, μεγάλης καὶ ἀδιαιρέτου τέχνης ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ἀποφασίζῃ κανεὶς νὰ ἐγείρῃ μέγαρον ὅταν δὲν

ρὸν ἀνέρχεται δι' ἡλεκτρικῆς ἀντλίας ἀπὸ τὰ φρέατα καὶ διανέμεται δι' ἐντοιχισμένων σωλῆνων εἰς ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ διαμερίσματα τόσον γρήγορα, ὥστε ἐντὸς πέντε λεπτῶν ἡμπορεῖ νὰ μεταβληθῇ τὸ μέγαρον εἰς κολοσσιαίαν κρήνην. Τὸ ξύλον ἄλλως τε πολὺ ὀλίγον καὶ δι' ἀπαραιτήτους ἀνάγκας ἐχρησιμοποιήθη. Ἐναντίον τῶν νυκτερινῶν ἐπιθέσεων τὸ κτίριον ἔχει τὴν τελειοτέραν ἄμυναν. Τὰ παράθυρα εἶνε σιδηρόφρακτα καὶ τὰ πατώματα σιδηρᾷ.

ἔχη εἰς τὸν νοῦν τοῦ σχεδίου Παρθενῶνος. Ὁ σχεδιαστὴς ὅμως τοῦ κτιρίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐσκέφθη ὡς φαίνεται ὅτι σήμερον ἡ μεγαλύτερα τέχνη εἶνε νὰ γίνῃ κανεὶς πλούσιος καὶ ὅτι περισσότερον ὀρμητικοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς τεχνοκρίτας εἶνε οἱ κλέπται καὶ ἐσυνδύασε τὴν ἀσφάλειαν μὲ τὸν ρυθμὸν διὰ νὰ δώσῃ ἥσυχον καὶ ἄνετον διαμονὴν εἰς τὴν πανίσχυρον καὶ στιλπνὴν μεγαλειότητα τοῦ νομίσματος. Διὰ τοῦτο τὸ ἑλληνορωμαϊκοῦ ρυθμοῦ κτίριον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς παρουσιάζει ὅλα τὰ εὐμήχανα μέσα τῆς ἀσφαλείας. Ἀπὸ τὸ πῦρ τὸ κτίριον εἶνε ἄτρωτον. Εἰς διάφορα σημεῖα τῆς στέγης ἔχουν τοποθετηθῇ ἑξ μεγάλοι δεξαμεναὶ χωρητικότητος 300,000 ὀκάδων τὸ νε-

Οἱ τοῖχοι ἄνω καὶ κάτω τοῦ θησαυροφυλακίου ἔχουν πάχος πέντε μέτρων, ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἔχουν ἐντοιχισθῇ σιδηρὰ πλέγματα. Αἱ θύραι εἶνε διπλαῖ σιδηραῖ. Τὰ θησαυροφυλάκια τέλος χαλύβδινα, ἀγγλικῆς κατασκευῆς, εἶνε αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀπαραβίαστα.

Τὸ κτίριον ἐσωτερικῶς διαιρεῖται εἰς τρεῖς ὀρόφους. Εἰς τὸ ἰσόγειον εὐρίσκονται τὰ ἀρχεῖα τῆς τραπεζῆς καὶ τινὰ τῶν θησαυροφυλακίων. Εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγαν τοῦ μεσαιῶν ὀρόφου εὐρίσκεται ἡ μεγάλη ὀρθογώνιος στοά, ὅπου τὰ ταμεῖα καὶ τὸ λογιστήριον καὶ δεξιὰ ἡ διεκπεραίωσις, ἡ ἐπιθεώρησις, ἡ ἀλληλογραφία, τὸ δικαστικὸν τμήμα, τὰ γραφεῖα τοῦ διοικητοῦ καὶ τῶν ὑποδιοικητῶν καὶ

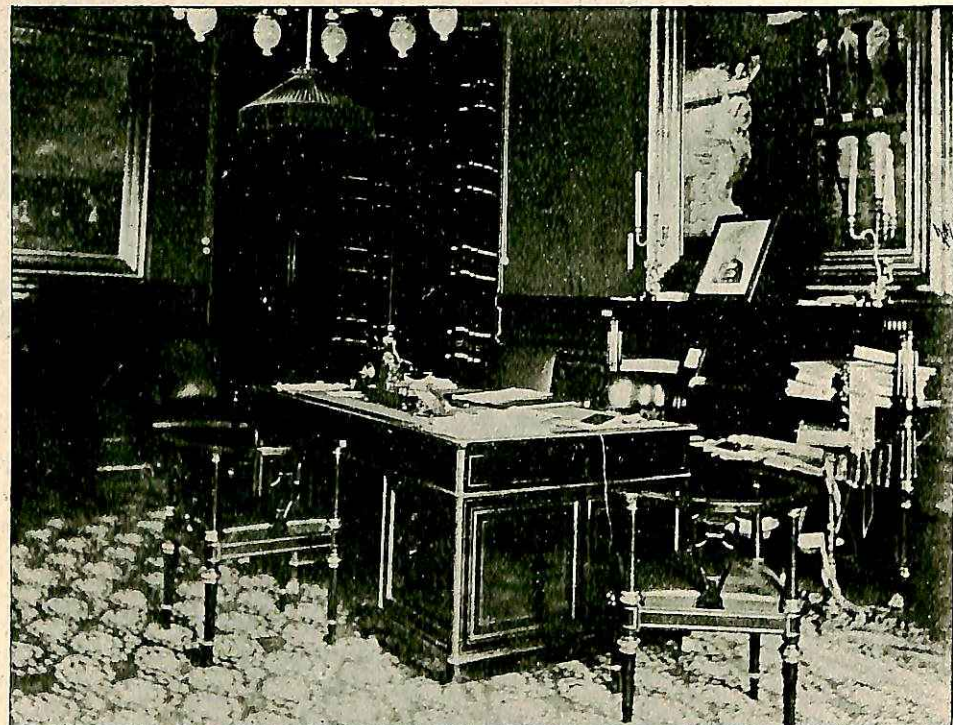
ή αΐθουσα τοῦ συμβουλίου. Ἡ εἴσοδος ἔχει τὴν πλουσίαν καὶ σεμνὴν διακόσμησιν τοῦ μαρμάρου. Εἰς τὸ ἄνω μέρος ἡ κλίμαξ ἀπολήγει εἰς δύο Ἑρμᾶς πιστὰ ἀντίγραφα τοῦ ἔργου τοῦ Giovanni Bologna.

Τὸ γραφεῖον τοῦ διοικητοῦ παρουσιάζει ἐντελῶς ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Εἶνε διευθετημένον μετὰ τὴν σόβαρὰν καλαισθησίαν τοῦ κ. Στρέϊτ. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐπιπλώσεως ἔχουν ἓνα ἑσωτερικὸν λόγον καὶ παρουσιάζουν πλῆρες ἁρμονίας τὸ γραφεῖον. Εἰς τὸν τοῖχον ἄνωθεν τῆς τραπέζης εἶνε ἀνηρτημένη ἐλαιογραφία εἰς φυσικὸν μέγεθος τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, ἔργον τοῦ Δανοῦ Baeh. Εἰς τὸν ἀπέναντι τοῖχον ἡ ἐλαιογραφία τοῦ βασιλέως Ὁθωνος, ἐπίσης εἰς φυσικὸν μέγεθος ἔργον τοῦ κ. Ν. Λύτρα. Ἐτέρᾳ εἰκὼν ἀπεικονίζει τὴν ἄφιξιν τοῦ Ὁθωνος εἰς τὸ Ναύπλιον. Ὁ ξανθὸς καὶ ἀμύσταξ βασιλεὺς ἔριππος χαιρετᾷ μειδιῶν τοὺς φουστανελλοφόρους ὑπηκόους Του, φυσιογνωμίας γνωστὰς ἡρώων τῆς Ἐπαναστά-

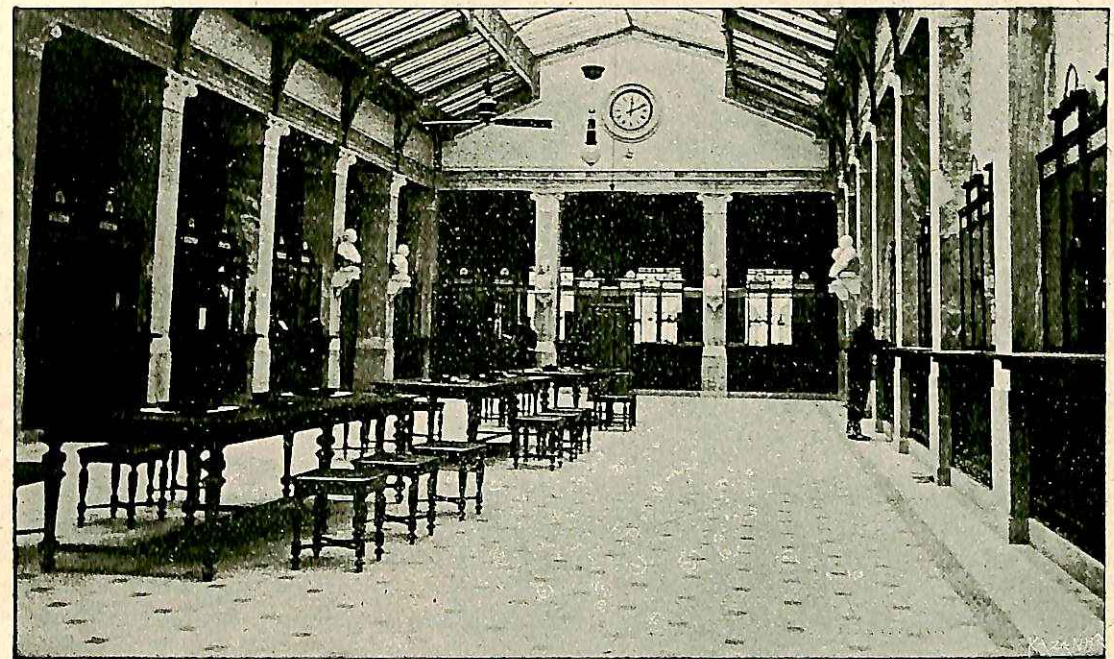
σεως. Μείραξ ἐπάνω εἰς ἓνα ὕψωμα εἰκονίζεται ὁ κ. Θ. Δηλιγιάννης. Ἡ εἰκὼν ἔργον τοῦ βαυαροῦ ζωγράφου Hess ἀντεγράφη μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὑπὸ τοῦ ἑλληνος ζωγράφου κ. Φερειδίου.

Τώρα ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, εἰς τὸ ἴδιον εὐπρεπὲς τοῦτο οἶκημα, πρόκειται νὰ ἐορτάσῃ τὸ ἱωβιλαῖον τῆς ἰδρύσεώς της, τὴν δρᾶσιν της ἐπὶ μίαν ἑξηκονταετίαν. Κατ' εὐτυχίαν ὅλος σύμπλοισιν, συγχρόνως μετὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἱωβιλαίου τούτου θὰ ἐορτασθῇ ὑπὸ τοῦ προσώπου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἡ τριακονταετία ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ διοικητοῦ κ. Στρέϊτ, περίοδος τῆς ἀνθηροτέρας ἀκμῆς τοῦ ιδρύματος. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον τείνει νὰ καταστῇ ἡ ζωηρότερα ἀπεικονίσις τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως τῶν Ἀθηναίων, συμμετέχει τῶν σεμνῶν τούτων ἐορτῶν μετὰ τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἔχει πᾶς ὅστις ἀγαπᾷ τὴν ταχεῖαν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μικρᾶς πατρίδος.

Σ. ΛΟΒΕΡΑΟΣ

Γραφεῖον διοικητοῦ

Στοὰ τῆς Τραπεζῆς

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ ἑξηκονταετηρίδι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐκδίδεται μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ ἱστορία αὐτῆς ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑποδιοικητοῦ κ. Γ. Βαλαωρίτου. Ἀποσπάσματα αὐτῆς λίαν εὐγενῶς μᾶς παρεχώρησε πρὸς δημοσίευσιν ὁ κ. Βαλαωρίτης.

1841-1842. — Ὁ ἀείμνηστος φιλέλλην τραπεζίτης Ἐυνάργος δὲν εἶχε παύσῃ καλλιέργειαν τὴν περὶ συστάσεως ἐν Ἑλλάδι Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἰδέαν. Μετὰ τὴν ἰδρύσιν δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὁθωνος ἔχων ἐν Ἑλλάδι ρέκτιν καὶ πεπειραμένον συνεργάτην, τὸν φίλον αὐτοῦ Γεώργιον Σταῦρον, ἔπεμψεν αὐτῷ πρὸς κυκλοφορίαν κεφάλαιον δραχμῶν 500,000 ὅπως δοκιμάσῃ ἂν ὁ τόπος ἦτο ὥριμος πρὸς τραπεζικὰς ἐργασίας καὶ προπαρασκευασθῇ σύναμα βαθμιαίως τὸ πρὸς τοιαύτας ἐργασίας ἑδαφος. Εὐθὺς δὲ ὡς ἔκριναν ἐπὶκαιρον, προέ-

βησαν εἰς διαβήματα παρὰ τῇ Κυβερνήσει πεισθείσῃ ὅπως συνδράμῃ καὶ ὀλικῶς τὸ ἔργον συμμετέχουσα διὰ χιλίων μετοχῶν. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τούτων ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τοῦ περὶ Τραπεζῆς Νόμου τοῦ 1836 καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ Νόμου τῆς 30 Μαρτίου 1841, τοῦ πρώτου ἐκ τῶν νόμων δι' ὧν συνέστη καὶ ἐφ' ὧν θεμελιούται ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ νόμου τούτου τὸ κεφάλαιον τῆς Τραπεζῆς ὁρίσθη εἰς πέντε ἑκατομμύρια καὶ παρεχωρήθη αὐτῇ τὸ δικαίωμα πρὸς ἐκδοσὶν τραπεζικῶν γραμματίων εἰς τὸν κομιστήν. Διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Νόμου, ὁρίζοντος ὡς ἐργασίας τῆς Τραπεζῆς: α') τὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ δάνεια, β') τὰς προεξοφλήσεις, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καθιερώθη τὸ διφνὲς τῆς Τραπεζῆς, ὡς κτηματικῆς δηλαδὴ καὶ ὡς προεξοφλητικῆς Τραπεζῆς ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμ-

ματίων. Οὐδὲ ἦτο δυνατὴ διάφορος λύσις. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἡ ἀστική ὅσον καὶ ἡ ἀγροτική ἀκίνητος ἰδιοκτησία εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην κεφαλαίων πρὸς ἀνόρθωσιν ἀπὸ τῆς ἐπελθούσης φοβερᾶς καταστροφῆς. Ἡ ὁργάνωσις ἐπομένως τῆς κτηματικῆς πίστεως ἐπεβάλλετο πρὸ παντὸς τῇ Κυβερνήσει καὶ ταύτην ἀπῆτει ἐπιμόνως διὰ τοῦ τύπου καὶ διὰ θορυβωδῶν ἔτι συλλαλητηρίων ἢ κοινῇ γνώμῃ. Ἀφ' ἑτέρου ἀδύνατος ἀπέβαινεν ἡ ἴδρυσις ἰδίου πιστωτικοῦ ἰδρύματος κτηματικῆς πίστεως ἐν ἐποχῇ τόσον ἀνωμάλῳ πολιτικῶς καὶ οἰκονομικῶς. Μόνον τὸ δέλεαρ τοῦ δικαιώματος πρὸς ἔκδοσιν τραπεζικῶν γραμματίων ἦτο δυνατόν νὰ ἐλκύσῃ κεφάλαια καὶ ἔδει ἐπομένως τῇ παροχῇ τοῦ δικαιώματος τούτου νὰ συνδυασθῶσιν αἱ ἐργασίαι κτηματικῆς πίστεως. Σαφῶς μάλιστα ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ἑξάγεται, ὅτι ὁ νομοθέτης ἐθεώρει τὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ δάνεια ὡς τὴν κυριωτέραν τῆς Τραπεζῆς ἐργασίαν, ἀφοῦ ἐπέβαλλεν αὐτῇ νὰ διαθέτῃ εἰς δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ τὰ τέσσαρα πέμπτα τῶν χρηματικῶν αὐτῆς κεφαλαίων (ἄρθ. 11), ἐν δὲ τῷ περὶ προεξοφλητικῶν ἐργασιῶν ἄρθρῳ, (ἄρθ. 19), τὸ καὶ κατὰ τὴν τάξιν ἐπόμενον, ὠρίζεν ὅτι «ἡ Τράπεζα θέλει ἐνεργῇ καὶ προεξοφλητικὰς ἐργασίας μεταχειριζομένη πρὸς τοῦτο τὸ πεμπτημόριον τοῦ χρηματικοῦ τῆς κεφαλαίου. Ὅσακις δὲ μένει ἐκ τοῦ δι' ὑποθήκας ἢ ἐνέχυρα ὠρισμένου κεφαλαίου ποσόν τι διαθέσιμον, δύναται νὰ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς προεξοφλητικὰς ἐργασίας προσωρινῶς καὶ μεχριστοῦ παρουσιασθῶσιν αἰτήσεις δι' ὑποθήκας ἢ ἐνέχυρα, ὅτε ἀμέσως μετὰ τὴν λήξιν τῶν συναλλαγματικῶν τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια θέλουν μεταβαίνειν εἰς τὸν κύριον διορισμόν τῶν».

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν Νόμων τῆς 30 Μαρτίου 1841, διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῆς 8 Ἀπριλίου 1841 ἐνεκρίθη Κανονισμὸς τῆς Ἑθνικῆς Ἑλληνικῆς Τραπεζῆς, περιλαμβάνων τοὺς καταστατικούς ὅρους τῆς συστάσεως αὐτῆς, καθορίζων τὰ δίκαια καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν μετόχων, καὶ ρυθμίζων τὰ τῆς διοικήσεως καὶ ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ καταστήματος. Ἔτερον δὲ διάταγμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας διώρισε ἐπιτροπὴν ἐπιφορτισμένην τὰς προετοιμαστικὰς ἐργασίας τῆς Τραπεζῆς, τῶν πρὸς τοῦτο ἐξόδων προκαταβαλλομένων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν δὲ ταύτην ἀνετέθη νὰ δέχεται καὶ τὰς στελλομένους

δηλώσεις τῶν θελόντων νὰ ἐγγραφῶσι μέτοχοι εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν. Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης τακτικὰ ἦσαν οἱ Ν. Σιλήβεργος πρόεδρος τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου Θ. Ράλλης τραπεζίτης καὶ Ἰούλιος Ἑσλιν μεγαλέμπορος, ἀναπληρωματικοὶ δὲ οἱ Γεώργ. Σταῦρος μέλος τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, Ἐμμ. Μεσθενεὺς μεγαλέμπορος καὶ Ἀδόλφος Γράφ ἔμπορος. Ἄλλ' ἡ ψυχὴ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὁ μοχλὸς πάσης ἐνεργείας ἦτο ὁ Γεώργ. Σταῦρος, ὁ καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐργασθεὶς καὶ δράσας ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως τῆς Τραπεζῆς.

Ἄμα τῇ δημοσιεύσει τῶν δύο Βασιλικῶν διαταγμάτων τῆς 8 Ἀπριλίου 1841, ἡ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν γραμματείᾳ τῆς Ἐπικρατείας ἔσπευσε διὰ γνωστοποιήσεως αὐτῆς ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1841 νὰ δώσῃ μεῖζονα εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα διάδοσιν καὶ ἐξαίρουσα τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἐπικερδὲς τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῶν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν κεφαλαίων. Ταῦτα δὲ ἔσπευσαν ἀρκούντως πρόθυμα, ἀναλόγως βεβαίως τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ διετέλει εἰσέτι ἡ Ἑλλάς, οὐχὶ ὀλίγον ἐκ φιλελληνισμοῦ καὶ πατριωτισμοῦ, ἔτι δὲ χάρις εἰς τὰς ἀκαμάτους προσπάθειάς τοῦ Ἐυνάρδου καὶ τοῦ Γ. Σταύρου. Πρῶτος ἐγγραφεὶς μέτοχος τῆς Τραπεζῆς τῇ 24 Ἀπριλίου 1841, καθ' ἃ ἐκ τῶν βιβλίων ἑξάγεται, ὑπῆρξεν ὁ Κ. Βράνης διὰ μετοχὰς 150, ἐκ τῶν πρώτων δὲ μετόχων ἐκτὸς τοῦ Ἐυνάρδου, τοῦ Γ. Σταύρου καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐγγραφείσης διὰ 1000 μετοχὰς συμφῶνως τῷ ἄρθρῳ 3 τοῦ Νόμου τῆς 30 Μαρτίου 1841, ὑπῆρξαν καὶ ὁ ἀείμνηστος τῆς Βασιλείας Βασιλεὺς Λουδοβίκος διὰ μετοχὰς 200, οἱ ἀδελφοὶ Ρότσιλδ διὰ μετοχὰς 100 καὶ ὁ Νικόλαος Ζωσιμᾶς διὰ μετοχὰς 500.

Ὁ περὶ συστάσεως Ἑθνικῆς Τραπεζῆς Νόμος τῆς 30 Μαρτίου 1841 ὠρίζεν ὅτι ἡ Τράπεζα θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς συσταθεῖσα εὐθὺς ὡς ἐγγραφῶσι μέτοχοι διὰ δύο ἑκατομμύρια καὶ ἑξακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, ἀλλ' ἡ βραδύτης περὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κεφαλαίου τούτου καὶ αἱ προτάσεις κεφαλαιούχων τινῶν, οἵτινες ἐξέφρασαν τὴν προθυμίαν νὰ γίνωσι μέτοχοι τῆς Τραπεζῆς, εὐθὺς ὡς ὅροι τινὲς τοῦ καταστατικοῦ νόμου καὶ τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς ἤθελον τροποποιηθῇ, καθ' ἃ ἐν τῷ προοίμῳ αὐτοῦ ὁ Νόμος τῆς 19 Αὐγούστου 1841 ἀναφέρει, ἔπεισαν τὴν Κυβέρνησιν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Νόμου τούτου, δι' οὗ ἐκτὸς ἑτέρων τινῶν τροποποιήσεων ἐλάσσονος ση-

μασίας, ὠρίζετο, ὅτι ἡ Τράπεζα θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς συστηθεῖσα εὐθὺς ὡς ἐγγραφῶσι μέτοχοι δι' ἑν ἑκατομμύριον καὶ πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν ὅτι ἐκ τοῦ ὀλικοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου τῆς Τραπεζῆς τὰ μὲν δύο τρίτα θέλουσι χρησιμεύειν εἰς τὰ ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων δάνεια, τὸ δὲ ἑν τρίτον εἰς τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δάνεια καὶ εἰς προεξοφλήσεις ὅτι τὰ τὰμεία τοῦ Κράτους ὑποχρεοῦνται νὰ δέχωνται τὰ τραπεζικὰ αὐτῆς γραμμάτια ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας των, ἀντὶ μετρητῶν εἰς τὰς παρὰ τῶν ἰδιωτῶν πρὸς αὐτὰ γινομένης πληρωμᾶς τὸ δὲ πάντων σπουδαιότατον, ὅτι τὸ πρὸς ἔκδοσιν γραμματίων ἀπλοῦν δικαίωμα μετεβάλλετο εἰς ἀποκλειστικὸν τῆς Τραπεζῆς προνόμιον κυκλοφορίας τῶν τραπεζογραμματίων αὐτῆς ἐπὶ εἴκοσι πέντε ἔτη.

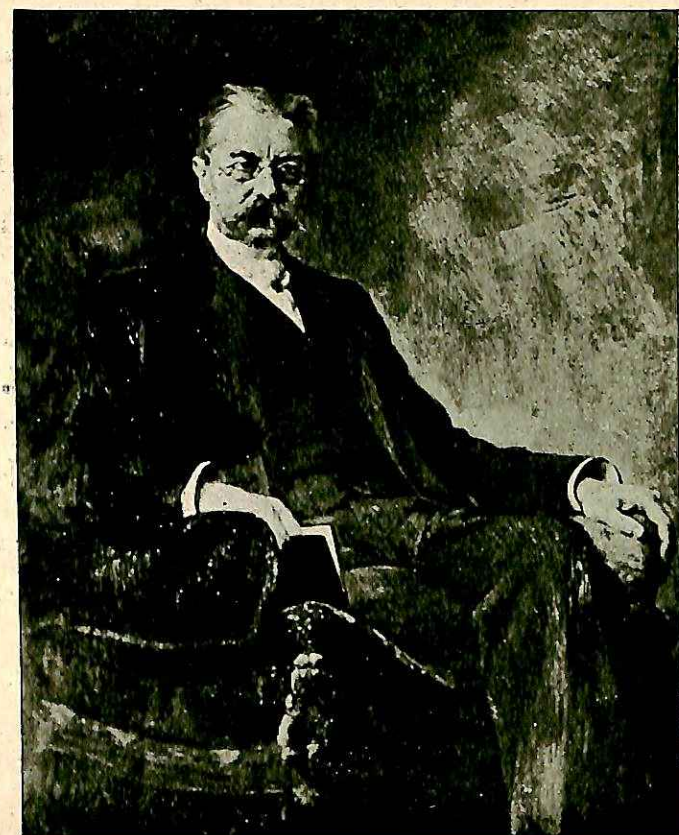
Τῇ 13 Νοεμβρίου 1841 συνήλθον οἱ μέχοι τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης μέτοχοι εἰς προκαταρκτικὴν συνέλευσιν, ὅπως κανονίσωσι τὰ τῆς ἐπικειμένης ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Τραπεζῆς, αἱ δὲ συνεδριάσεις τῆς συνελεύσεως ταύτης διήρκεσαν μέχρι τέλους τοῦ 1841. Ἐκ τῶν

πρώτων τῆς Συνελεύσεως ἀποφάσεων ὑπῆρξε νὰ προσκληθῶσιν οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μέτοχοι, ὅπως καταθέσωσι τὰ κεφάλαιά των καὶ πρὸ τῆς δοθείσης αὐτοῖς τριμήνου προθεσμίας διὰ νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς καὶ γίνῃ αὕτη τὸ βραδύτερον τῇ 1 Ἰανουαρίου 1842. Ἡ ἀπόφασις δὲ αὕτη ἐνεκρίθη διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος τῆς 18 Νοεμβρίου 1841. Ἡ συνέλευσις αὕτη ἐπεξεργάσθη Ἑσωτερικὸν Κανονισμόν τῶν συνεδριάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ Κανονισμόν τῆς λειτουργίας τῆς Τραπεζῆς, διὰ δὲ Β. Α. τῆς 10 Ἰανουαρίου 1842 ἐνεκρίθησαν αἱ διὰ τῶν κανονισμῶν τούτων γενόμεναι τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι τοῦ προηγουμένου κανονισμοῦ. Ἐπίσης ἐν τῇ συνέλευσει ταύτῃ ἐξελέγησαν Διευθυντὴς ὁ Γ. Σταῦρος παμνηρεὶς, ὑποδιευθυντὴς ὁ Κ. Βράνης, τακτικοὶ σύμβουλοι οἱ Α. Ρουζιοῦ καὶ Ἐμμ. Μεσθενεὺς καὶ ἀναπληρωματικοὶ σύμβουλοι οἱ Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος καὶ Δ. Κυργούσιος Εἰς

ἐνδείξιν δὲ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν φιλέλληνα ἱππότην Ἐυνάρδον καὶ τὸν ἀείμνηστον Ν. Ζωσιμᾶν ἐξελέγησαν οὗτοι ἐπίτιμοι τῆς Τραπεζῆς Διοικηταί.

Οὕτω τῶν πάντων προπαρασκευασθέντων καὶ ἐγγραφέντων μετόχων διὰ κεφάλαιον δραχ. 3,402,000 ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῇ 22 Ἰανουαρίου 1842, τῇ δὲ 1η Ἰουλίου 1842 ἐδημοσίευσεν τὸν πρῶτον αὐτῆς ἰσολογισμόν.

1848.— Τὸ ἔτος 1848 ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἔτος δοκιμασίας διὰ τὴν Ἑθνικὴν τῆς Ἑλλάδος Τράπεζαν. Ἡ δεινὴ λαίλαξ ἰδεῶν καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ θύελλα, αἵτινες συνετάραξαν τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ διεσάλευσαν τὰς βάσεις παντὸς καθεστώτος, ἐπόμενον ἦτο νὰ προκαλέσωσιν οἰκονομικὴν κρίσιν καὶ νὰ συγκλονήσωσι τὴν δημοσίαν πίστιν. Ἐντεῦθεν εἰς δεινὴν εὐρέθη ἀμηχανίαν καὶ τὸ μόλις ἀναγεννώμενον ἐμπόριον τῆς Ἑλ-

Σ. ΣΤΡΕΪΤ

Εξ εὐαγγελίας Γ. Ἰακωβίδου

λάδος, εις δ' αἴφνης ἐστείρευσεν ἡ πηγὴ τῶν ἐξωτερικῶν πιστώσεων. Ἐκ τούτου παρήχθη δυσανάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν νομισματικὴν τοῦ τόπου κυκλοφορίαν ρεῦμα ἐξαγωγῆς μεταλλικοῦ νομίσματος· τὴν δὲ κατάστασιν ταύτην ἐπεδείνωσεν ἡ συμπεσοῦσα ἀζητησία τῶν προϊόντων καὶ ἰδίως ἡ μεγάλη ἐκπτώσις τῆς τιμῆς τῆς σταφίδος. — Ἀμεσὸς τούτων συνέπεια ὑπῆρξε νὰ διακοπῇ ἡ κανονικὴ ἐκπλήρωσις τῶν πρὸς τὴν Τράπεζαν ὑποχρεώσεων, ἐνῶ συνάμα ἡ κερδοσκοπία ἐπωφελομένη ἐκ τῆς δεινότητος τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν πανικοῦ ἐξετράπη ἐπιζητοῦσα τὴν ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν περιζητήτων μεταλλικῶν νομισμάτων ὠφέλειαν, προμηθευομένη μὲν τραπεζογραμμάτια, διὰ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἔτι, παρὰ τὴν διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 17 29 Αὐγούστου 1833 ἀπαγόρευσιν, τουρκικῶν νομισμάτων, προσάγουσα δὲ τὰ τραπεζογραμμάτια πρὸς ἐξαργύρωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Τραπεζῆς πρὸς προμήθειαν μεταλλικοῦ ἐκ τοῦ ἀποταμιεύματος αὐτῆς. Τὸν δὲ πανικὸν ἔτι μᾶλλον ἐπηύξησαν ποικίλαι περὶ τῆς Τραπεζῆς διαδόσεις, ἐκ τοῦ δυσχεροῦς τῶν περιστάσεων οὐχ ἦττον ἢ ἐκ τῶν κακοβούλων προθέσεων καὶ τῶν συμφερόντων τῆς κερδοσκοπίας προκύψασαι. — Συνεπεία τούτων τὸ μεταλλικὸν τῆς Τραπεζῆς ἀποταμιεύμα, ὅπερ ἐν τέλει Φεβρουαρίου ἀνῆρχετο εἰς δραχμὰς 616,000 ἀπέναντι κυκλοφορίας τραπεζογραμμάτων 1,870,000, ἐν τέλει Μαρτίου κατήλθεν εἰς δραχμὰς 215,000 ἀπέναντι κυκλοφορίας 1,564,000.

Ἡ ἐκρηγξίς τῆς κρίσεως τοῦ 1848 εὔρε τὴν τακτικὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς Τραπεζῆς παροῦσαν, ἡ δὲ Διεύθυνσις ἔσπευσεν νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα ἐνώπιον αὐτῆς. — Ἄμα ταῖς πρώταις ἐξ Εὐρώπης εἰδήσεσιν ἡ Διεύθυνσις δὲν ὤκνησε νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ κινδύνου, διακόπτοντα πᾶσαν νέαν χορήγησιν, καθιστῶσα ἀπαιτητὰς ἐντὸς μηνὸς τὰς εἰς τὸ ἐμπόριον χορηγηθείσας πιστώσεις καὶ ἐπισπεύδουσα βαθμιαίως τὴν εἰσπραξίν τοῦ ληξιπροθέσμου χαρτοφυλάκιον αὐτῆς. Τὰ μέτρα ταῦτα ἤρουν πρὸς σωτηρίαν τῆς Τραπεζῆς, ἀλλ' ἐπηύξησαν τὴν ἀμηχανίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ ἀναγκάως συνετέλουν εἰς ἐπιδείνωσιν τῆς κρίσεως. Ἐντεῦθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις μετὰ μακρὰς συζητήσεως καὶ μελέτην τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκ μετόχων συστάσης, μετὰ προηγουμένην δὲ συνεννόησιν πρὸς τὴν Κυ-

βέρνησιν ἐνέκρινε τὸ μέτρον τῆς ἀναστολῆς τῆς πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν τραπεζογραμμάτων αὐτῆς ὑποχρεώσεως, ὅπερ ἔσπευσεν ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκτελέσῃ διὰ τοῦ Νόμου ΠΑ τῆς 4 Ἀπριλίου 1848. Ἐν τῷ Νόμῳ τούτῳ ὁρίσθη πεντάμηνος ἡ προθεσμία τῆς ἀναστολῆς, συνάμα δὲ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα αὐτῆς τὰ τραπεζογραμμάτια θὰ ἐξηκολούθουν νὰ γίνωνται δεκτὰ ὑπὸ τῶν ταμείων τοῦ Κράτους μὲ ὑπερτίμησιν δύο τοῖς ἑκατὸν εἰς βάρος τῆς Τραπεζῆς καὶ ὅτι οἱ κάτοχοι αὐτῶν προσάγοντες ταῦτα κατὰ τὴν λήξιν τῶν πέντε μηνῶν θὰ ἐλάμβανον διὰ τὸ διάστημα τοῦτο τόκον ἴσον τῷ τῶν ἐνυποθήκων δανείων τῆς Τραπεζῆς, ἥτοι 10 ο/ο. Ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς κυκλοφορίας ὁρίσθη κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναστολῆς εἰς 1,500,000 δραχμῶν.

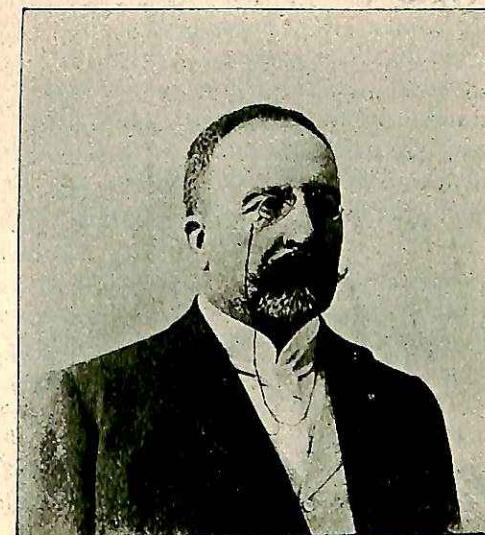
Ἡ διὰ τοῦ Νόμου τῆς 4 Ἀπριλίου 1848 ὁρισθεῖσα πεντάμηνος προθεσμία ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον σύντομος, ὥστε ἐντὸς τοῦ διαστήματος τούτου ἡ Τράπεζα νὰ δυνηθῇ ἄνευ ἐκτάκτων μέτρων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν αὐτῆς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ὁμαλωτέρας περιστάσεις, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου αἱ ἐπιβληθεῖσαι αὐτῇ ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 4 Ἀπριλίου 1848 βαρεῖαι ὑποχρεώσεις τῇ ἐπέβαλον τὰ μέτρα ταῦτα πρὸς ταχίστην ἄρσιν τῆς χορηγηθείσης ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου ἀναστολῆς.

Ταῦτα συνειδότες οἱ ἐμπορικὸι σύλλογοι καὶ τὰ ἐπιμελητήρια, ἔσπευσαν δι' ἀναφορῶν νὰ ὑποδείξωσι τῇ Κυβερνήσει τὸ πλημμελὲς τοῦ ἐκδοθέντος νόμου καὶ νὰ ζητήσωσιν ὅπως ἡ Τράπεζα ἀπαλλαγῇ τῶν ἐπιβληθεισῶν αὐτῇ ὑποχρεώσεων καὶ τῇ δοθῇ τὸ δικαίωμα νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν μέχρι τριῶν ἑκατομμυρίων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ ταῦτα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς νόμιμον νόμισμα ἢ τοῦλάχιστον ν' ἀνασταλῇ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐξαργύρωσις, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἡ Τράπεζα, οὐχὶ μόνον ἀναστέλλουσα τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων, ἀλλὰ καὶ διὰ νέων χορηγήσεων νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλασσομένων. Αἱ αἰτήσεις αὗται ἀνεκoinώθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων καὶ μετὰ πολλὰς συζητήσεις, τῇ συγκαταθέσει αὐτῆς, ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 9 Αὐγούστου 1848 Νόμος, δι' οὗ παρετίθη ἡ ἀναστολὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐξαργύρωσεως τῶν τραπεζογραμμάτων μέχρι 4 Ἀπριλίου 1849 καὶ ἀπηλλάγη ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1848 τῆς τε ὑποχρεώσεως πρὸς πληρωμὴν τόκου 10 ο/ο ἐπὶ τῶν κυκλοφορούντων γραμματίων ὡς καὶ

Ι. ΒΑΛΛΑΡΙΤΗΣ

Ὑποδιοικητὴς τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς

Ι. ΕΥΤΑΣΙΑΣ

Ὑποδιοικητὴς τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς

τῆς ὑπερτιμήσεως 2 ο/ο. Ἀντὶ δὲ τούτων ὑπεχρεώθη νὰ πληρῶνῃ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1848, ἔφ' ὅσον ἤθελε διαρκῇ ἡ ἀναστολὴ τῆς ἐξαργύρωσεως, τόκον 8 ο/ο ἐπὶ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὅσα ἤθελον κατατίθεσθαι εἰς τὴν Τράπεζαν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς κυκλοφορίας διὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναστολῆς ὁρίσθη εἰς 2,000,000 δραχ., ἐξ οὗ ἐπετράπη τῇ Τραπεζῇ νὰ ἐκδώσῃ μέχρι ποσοῦ δραχμῶν 500,000 εἰς δεκάδραγμα τραπεζογραμμάτια. Ταυτοχρόνως ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς Κυβερνήσεως ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ ἀνοιχθῇ αὐτῇ πίστωσης δραχ. 500,000 ἐπὶ καταθέσει 500 μετοχῶν τῆς Τραπεζῆς καὶ ἀμοιβαίῳ τόκῳ 3 ο/ο, μέτρον ἐπιτραπέν διὰ τοῦ νόμου ΡΣ' τῆς 17 Αὐγούστου 1848.

Τὰ ληφθέντα μέτρα ὡς καὶ ἡ σκόπιμος καὶ περισσευομένη τῆς Τραπεζῆς ἐνέργεια τάχιστα ἐπὶνεγκον τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, διότι ἤδη ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἡ κυκλοφορία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων εἶχε περιορισθῇ εἰς δραχ. 414,000 ἐναντι μεταλλικοῦ ἀποταμιεύματος 253,000 δραχ. Κατὰ Δεκέμβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ μεταξὺ τραπεζογραμμάτων ἐν κυκλοφορίᾳ καὶ μεταλλικοῦ ἀποταμιεύματος ἀναλογία ἐπὶ τοσοῦτον εἶχε βελτιωθῇ, ὥστε ἡ Τράπεζα, δικαιούσα τὴν πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην, ἠδυνήθη πρὸς τῆς ταχθείσης ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς 9 Αὐγούστου 1848 προθεσμίας νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐξαργύ-

ρωσιν τῶν τραπεζικῶν αὐτῆς γραμματίων διὰ δηλοποιήσεως ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου 1848.

1862—1863.— Κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον τῆς ἀνανεώσεως τοῦ προνομίου, ἔτος ἐξεργάγῃ ἡ πρὸς ἔξωσιν τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος ἐπανάστασις, ἀλλ' αἱ κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 ἀνωμαλίας δὲν διεσάλευσαν τὴν πίστιν τῆς Τραπεζῆς οὐδὲ τὴν πρόοδον αὐτῆς ἀνέκοιψαν, παρέσχε δὲ αὐτῇ μεγίστην πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως ὑπηρεσίαν, συνδραμοῦσα χορηματικῶς τὴν προσωρινὴν τοῦ κράτους Κυβέρνησιν διὰ συμμετοχῆς κατὰ 500,000 δραχ. εἰς τὸ Ἐθνικὸν δάνειον τῶν 6 ἑκατομμυρίων, διὰ χορηγήσεως δανείου 1,000,000 ἐπὶ παραχώρησι τῆς ἐκ σμύριδος προσόδου τοῦ Δημοσίου καὶ διὰ προεξοφλήσεως τελωνιακῶν ὁμολογιῶν 500,000 δραχ. περίπου. Ἐκ τῶν λυπηροτέρων ὁμῶς τῆς ἐμφυλίου διαμάχης τοῦ Ἰουνίου 1863 ἐπεισοδίων ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τοῦ Καταστήματος τῆς Τραπεζῆς ἐπίθεσις, ἥτις ἀπεκρούσθη μὲν ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν ἐπέμβασιν καὶ συνδρομὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων, τῇ προσκλήσει τῶν ὁποίων ἀγήματα ναυτικῶν μοιρῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἐφρούρησαν τὸ Κατάστημα τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς. Ἀσφαλὲς δὲ τεκμήριον ὅτι αἱ ἔκτακτοι αὗται περιστάσεις δὲν ἀνέκοιψαν

την ανάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς οὐδὲ τὴν πίστιν αὐτῆς διεσάλευσαν, ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἐλάχιστος δὲν ἐνέσκηψε πανικός, οὐδὲ κἂν μείζων τῆς συνήθους προσαγωγῇ τραπεζογραμματίων πρὸς ἐξαργύρῳσιν ἐπεγένετο, τοῦτο δὲ ἐν στιγμῇ ὅλως ἐκρούμφη καὶ ἐπαναστατικῇ. Ἔτι δὲ μείζονα τούτων ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ ὑπὸ τῆς Γενικῆς τῶν

μετόχων Συνελεύσεως κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 10 Δεκεμβρίου 1863 ἀποφασισθεῖσα καὶ διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 28 Δεκεμβρίου 1863 ἐγκριθεῖσα αὐξήσις τοῦ κεφαλαίου τῆς Τραπεζῆς κατὰ δισχιλίας ἑξὶ μετοχάς, αἵτινες καὶ ἐξεδόθησαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1864 εἰς τὴν τιμὴν τῶν δραχμῶν 1350 ἑκάστη.

I. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΤΣΑΣ

Εἶχε γηράσει πολὺ ἡ γραῖα Φωλιῶ τοῦ Ματαρώνα, χήρα τοῦ Γιάννη Καρπέτη. Καὶ ὅμως ἦτον ἀκόμη στὰ καλά της, ὅπως οὖν ἀκμαία, καὶ ὅλαι σχεδὸν αἱ ὀμιλίας της φρόνιμαι. Αὐτὴ μοῦ διηγήθη πρὸ δεκαετίας —τόρα εἶνε ἀποθαμένη πρὸ πέντε ἐτῶν— αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐνθυμήθη, τέλος, νὰ γράψω σήμερον, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1902.

„Ἔτσι πλειό, παιδάκι μου, ὅταν ἐστεφανώθη ἡ μάνα μου μετὸν πατέρα μου, ἦτον χήρα ἀπὸ ἄλλον ἄνδρα, κ' ἐκεῖνος ἀπὸ ἄλλην γυναῖκα ἀπόχηρος. Ὁ ἀφέντης μου—ἔτσι τὸν ἐκράζαμε τότε τὸν πατέρα— ἀπὸ τὴν πρώτη γυναῖκα εἶχε δυὸ παιδιά μικρά, ἓνα γυιὸν μεγαλείτερον, τὸν Κωσταντῆ, ποῦ τὸν ἐσκότωσαν ἄδικα οἱ Τούρκοι στὴν Πόλι, κ' εἶπαν πῶς ἀγίασε. Σὰν ὄνειρο τὸ θυμοῦμαι. Ὅταν ἤμουν ἐγὼ ὡς πέντε χρόνων κορίτσι, πανδρεύθη ὁ Κωσταντῆς, κ' ἔκαμ' ἓνα παιδί, κ' ἐπῆγε στὴν Πόλι μετὸ καράβι, καὶ πλέον δὲν ξαναγύρισε.

Ἡ μητέρα μου πάλι, ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄνδρα, εἶχε μίαν κόρη, τὴν Οὐρανίτσα, ποῦ ἤμουν ἐγὼ ὡς ὀκτὼ χρόνων ὅταν ἀρραβωνίσθη. Αὐτὸ τὸ θυμοῦμαι καλλίτερα.

Ἦτον ὡς δεκαεὶ χρόνων ἡ Οὐρανίτσα μας καὶ τὴν ἀρραβώνισαν μετὸν Σπύρο τῆς Μπερνίτσας. Αὐτὸ ἐγένετο πέντε ἢ ἑξ χρόνια μπροστὰ ἀπ' τὴν Ἐπανάστασι. Καὶ σὰν ἐδώσανε τῆς πανδρεῖες, κ' ἄλλαξαν τὰ σημάδια, τὴν ἄλλη μέρα ἐκάμαμε τὰ μβασίδια καὶ τὸν ἐμβάσαμε τὸν γαμβρὸν στὸ σπίτι μας, γιὰ ν' ἀρχεῖ ἐλεύθερα, ὅπως εἶνε συνήθεια. Καὶ ἔς ὀλίγες ἑβδομάδες ὁ Σπύρος, ὁ γαμβρός, ἐτοιμάσθη νὰ κάμῃ ταξίδι, μετὸν βομβάρδα τὰδερχοῦ του, γι' ἀπάνω, γιὰ τὰ Μπογάζια

τῆς Πόλης, κ' ἀποκεῖ γιὰ τὴ Μαύρη Θάλασσα. Ἐταξίδευαν συχνὰ γιὰ κεῖνα τὰ μέρη, πότε μετὰ λάδια, πότε μετὰ κρασί. Καὶ σὰν ἐτοιμάσθη νὰ μισέψῃ, ὁ Σπύρος, μὰ βραδεῖα, γυρίζει καὶ λέγει τῆς μητέρας μου:

— Νὰ σοῦ πῶ, μάνα, ἐσὺ ἔχεις: μὴ πρὸς βάρος, μέσ' τὸ σπίτι, τριῶν λογιῶν παιδιά. Ὅσο καὶ νὰ τὴν ἀγαπᾷ, τὴν Οὐρανίτσα, ὁ μητρονιὸς της, δὲν θὰ τὴν ἔχῃ σὰν τὰ παιδιά του, τὰ γκαρδιακά. Εἶνε τὸ σπίτι σας σὰν μὴ φωλιὰ ἀπὸ λογιῶν - τῶν - λογιῶν πουλιά, ὅπου κάθε πουλὶ ἔχει καὶ τὴν λαλιά του. Δὲν ἀφίνεις τὴν Οὐρανίτσα νὰ τὴν πάρῃ ἡ μητέρα μου στὸ σπίτι, καλλίτερα, νὰ τὴν ἔχῃ συντροφιά, ποῦ εἶνε μονάχη της, ὅσο θὰ λείπω ἐγὼ, ὡς ποῦ ν' ἀρθῶ, καλὸ κατευόδιο, νὰ στεφανωθῶ;

Ἡ μάνα μου, σὰν τᾶκουσε, κούνησε τῆς πλάτες.

— Ἐέρω κ' ἐγὼ, πλειό, εἶπε μόνον. Νὰ ἰδοῦμε τί θὰ πῇ κ' ὁ πεθερός σου.

— Ὁ πεθερός μου, εἶπεν ὁ Σπύρος, τί θὰ πῇ;... φθάνει νὰ θέλῃς τουλόγου σου.

Ὁ πεθερὸς ἦτον ὁ ἀφέντης μου, ὁ μητρονιὸς τῆς Οὐρανίτσας. Ἐκεῖνος δὲν εἶπεν ὅχι, ἐπειδὴ πέφταμε πολλὰ παιδιά μέσ' τὸ σπίτι, κ' ἡ μάνα μου γεννοῦσε ἀκόμα.

— Ἀς πάῃ, καλλίτερα, μετὸν συμπεθέρα, τὴ Μπερνίτσα, εἶπε

— Ἀς πάῃ, πλειό, εἶπε κ' ἡ μάνα μου.

Ἡ Οὐρανίτσα, κ' αὐτὴ, σὰν νὰ τῆς ἄρεσε νὰ πάῃ νὰ καθίσῃ μετὸν πεθερὰ της. Ἡ συμπεθέρα, ἡ Μπερνίτσα, χήρα, ἄλλο παιδί δὲν εἶχε, παρὰ μίαν κόρη πανδρεμμένη, μετὰ δυὸ παιδιά, καὶ τὸν γυιὸν της τὸν Σπύρο. Ὅποτε εἶπε ὁ Σπύρος, ἔμενε μονάχη της στὸ σπίτι. Ὅστε ἐφάνη πρόθυμη νὰ δεχθῇ τὴν νύφη της γιὰ συντροφιά.

Ἡ Οὐρανίτσα ἐτοίμασε ὅλα νὰ ρούχα της, καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἐκουβαλήθη στὸ σπίτι τῆς πεθερᾶς. Ὁ Σπύρος ἦτο ἐτοιμὸς νὰ μβαρκάρῃ. Τὸ ταχιά ἐμβαρκάρισε νὰ φύγῃ, μὰ ἐπειδὴ οἱ καιροὶ ποῦ φυσοῦσαν ἦταν βορειάδες, ἐπόδισε, κ' ἦρθε πίσω, κ' ἐκάθισε ἀκόμη πέντ' ἑξ ἡμέραις, ἐπειδὴ ἔκαμε μὴ ὄψιμη χιονιά, κ' οἱ βορειάδες ἐθύμωσαν, καὶ δὲν μποροῦσε ἡ βομβάρδα ν' ἀρμενίσῃ καταπὰν τὸν ἄερα. Ὑστερα, σὰν ἐμαλάκωσαν οἱ καιροὶ κ' ἐπῆραν νοτιές, ἐμβαρκάρισε κ' ἔφυγε.

Πέρασαν δυὸ-τρεῖς μῆνες, κ' ἡ Οὐρανίτσα, ἡ ἀδερφή μου, ἐξοῦσε πολλὰ ἀγαπημένα μετὸν πεθερὰ της. Κ' ἡ συμπεθέρα μετὸν μάνα μου εἶχαν ἀγάπες, κ' ὅλοι ἦσαν χαρούμενοι. Κ' ἐπερίμεναν, ἡμέρα μετὸν ἡμέρα, νὰ ἔρθῃ κανένα καίκι ἀποπάνω, νὰ τοὺς φέρῃ γράμμα ἀπ' τὸν Σπύρο. Κ' ἐλογάζιζαν ὡς τὸ φθινόπωρο, ποῦ ἔρχονται τὰ καράβια καὶ δένουν στὴν πατρίδα γιὰ νὰ ξεχειμάσουν, ν' ἀρθῇ κ' ὁ Σπύρος μετὸ καλὸ, καὶ τότε νὰ γένῃ κ' ὁ γάμος.

Πέρασε ἡ Λαμπρή, ἦλθε κ' ὁ Μᾶης μετὰ τὰ λούλουδα, ἦλθε κ' ὁ Θεριστῆς μετὰ τὰ χρυσὰ στάχυα, ἦλθε κ' ὁ Ἀλωνάρης μετὰ τῆς θημιονίε. Καὶ σὰν ἐμβῆκε ὁ Ἀουστός, ἔξαφνα ἓνα πρωτὶ, ἡ συμπεθέρα ἡ Μπερνίτσα βλέπει τὴν νύφη της καὶ τῆς ἐφάνη σὰν ὑποπτη καὶ φοβισμένη. Εὐθὺς ἄρχισε νὰ τὴν ἐξετάζῃ

— Τί ἔχεις κορίτσι;

Ἡ Οὐρανίτσα ἄρχισε τὰ κλάμματα. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι ὡς τὸν κόρφο τῆς πεθερᾶς της, τὸ ἐχαμήλωσε παρακάτω ὡς τὴν μέση της τῆς ἐφίλησε τὰ γόνατα, κ' ἠθέλησε νὰ ξομολογηθῇ. Μὰ ἡ φωνὴ της ἔτρεμε. Δὲν μποροῦσε νὰ βγάλῃ λόγον.

— Θὰ μοῦ πῇ;

Τῆς Οὐρανίτσας ἦτον κομμένη ἡ φωνή της. Ὡς τόσο, νὰ ἀπάνω κάτω τί μπόρεσε νὰ πῇ...

— Σὰν ἔφυγε... κ' ἐπόδισε... κ' ἦρθε πίσω... ἔλειπε τουλόγου σου... ἦσαν στὴν ἀνδραδέλφη μου... ἓνα δειλινό...

Ἡθελε νὰ πῇ ὅτι ὁ ἀρραβωνιαστικὸς της τὴν ἦρε μοναχὴν, τὸν καιρὸ ποῦ εἶχε μβαρκάρει τὴν πρώτη φορὰ, κ' ἐπόδισε καὶ τὴν ἐπιασε, καὶ τὴν κατεχράσθη.

Ἡ Μπερνίτσα δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ πιστέψῃ.

— Καὶ μοῦ τὸ κρύβεις τόσο καιρό;...

— Κι' ἐγὼ δὲν ἤξερα... τώρα τὸ ἐνοίωσα, εἶπε μετὰ κλάμματα ἡ Οὐρανίτσα.

— Ψέμματα λές! εἶπεν ἀγρία ἡ Μπερνίτσα. Εἶσαι σὲ τέτοια θέσι ποῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ

εἶνε ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ λείπει ὁ γυιὸς μου... Μὲ κανέναν ἄλλονε!...

Ὁ λόγος αὐτὸς τῆς πεθερᾶς ἦτον μαχαῖρι δίκωπο, ἦτον ἀστροπελέκι, ἦτον θάνατος. Ἡ Οὐρανίτσα ἄρχισε νὰ τρέμῃ ὅλη, ἐκοκκίνισε, κιτρίνισε, ἔπλεε στὸν ἰδρώτα, πιάσθηκε ὁ ἀνασασμός της.

— Ἐγὼ! μπόρεσε μόνον νὰ πῇ... θὰ πιῶ φαρμάκι!...

— Νὰ ἐκεῖνὰ πάνω στὸ ἀράφι, τῶρα, εἶπε σκληρὰ ἡ πεθερὰ της. Πάρε το καὶ πιέ το!...

Αὐτὸν τὸν λόγον εἶπε, καὶ τῆς γύρισε τῆς πλάτες...

Αὐτὸ ἦτον «ἓνα κ' ἓνα», παιδάκι μου, ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα Φωλιῶ, ἀφοῦ εἶχε διακόψει ἐπ' ὀλίγα λεπτά τὴν ἀφήγησιν. Τὸ πρωτὶ ἐπώθηκε αὐτὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ ἀπόγευμα, κοντὰ τὸ δειλινό, ἡ Οὐρανίτσα ἡ ἀδερφή μου, βρέθηκε ξαπλωμένη κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἀπάνω στὸ κατώφλιο, μετὰ τὰ ποδάρια κατὰ μέσα στὸ σπίτι, καὶ τὸ κεφάλι κατὰ ἔξω στὴν αὐλή, χλωμὴ, νεκρὴ, ἀποθαμμένη.

Ἐβαλε ἡ Μπερνίτσα τῆς φωνές, ἔτρεξαν ἡ γειτόνισσες. Σὲ λίγο ἔφθασε καὶ ἡ μάνα μου ξεμανδύλωτη, τραβώντας τὰ μαλλιά της. Ἐτρεξα κ' ἐγὼ, πιανόμενη ἀπ' τὴν φουστὰνα τῆς μητέρας μου, ὀκτὼ χρόνων κορίτσι, κλαίοντας, χωρὶς ν' ἀγροικῶ καὶ νὰ νοιώθω τὸ γιατί.

Τὴν ἐσαβάνωσαν, τὴν ἐκλαψαν σιγανά, χωρὶς μοιρολόγια. Ἡ Μπερνίτσα «ἐπιασε τὴ χάσα». Δὲν τῆς ἐβάστα ἡ καρδιά—δὲν κοτοῦσε νὰ πῇ τὴν ἀλήθεια τῆς μητέρας μου.

Ὑστερα, ἔπρεπε νὰ τὴν θάψουν, πρὶν βασιλέψῃ ὁ ἥλιος. Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, δὲν εἶχαμε δημάρχους, εἶχαμε δημογερόντους τοῦ χωριοῦ, πρωτόγερους. Κι' ὁ πρωτόγερος τοῦ χωριοῦ, ὁ κύριος Ἀναγνώστης, ἓνας ἄνθρωπος ὅλο μετὰ συνεφρασμένο μέτωπο καὶ ζαρωμένα φρύδια, δὲν ἠθέλε νὰ δόσῃ ἄδεια νὰ θάψουν τὴν φαρμακωμένην στὸν ἅγιον τὸν τόπον, στὰ Μνημόρια, ἐκεῖ ποῦ ἔθαψαν τοὺς χριστιανούς. Κι' ὁ παπᾶς τῆς ἐκκλησιᾶς, σύμφωνος, δὲν ἠθέλησε νὰ τῆς διαβάσῃ, τῆς φτωχῆς, οὔτε ἓνα τρισάγιο. Καθὼς μοῦ εἶπε ὕστερα ὁ πνευματικός, εἶχαν δίκην, γιὰ νὰ μὴ δίνεται κακὸ παράδειγμα. Ἐπειτα ἡ ἀδερφή μου ἦτον ἡ πρώτη νύχη, ὕστερα ποῦ ἀμνημόνευτα χρόνια, ποῦ σκοτώθηκε μοναχὴ της. Ἀλλοτε δὲν εἶχε ξαναγεῖν αὐτὸ στὸν τόπον μας.

Μερικοὶ ἄλλοι ἔλεγαν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ταφῇ ἐπάνω στὸν τόπον, μὴ τυχὸν βουκολα-

κιάση κ' ἔρθη πίσω—ἐπειδὴ ὁ βρυκόλακας μόνον ὁρμηρὸν νερὸν δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ. Βλέπεις ἐκεῖ· τὰ νησάκια, ποῦ εἶν' ἓνα καμάρι, ἐντὶ στολίδι, ἐμπρὸς στο λυμάνι μας; Κύτταξ' ἐκεῖνο τὸ νησί, ποῦ τὸ λένε Μαραγκό! Ἔτσι τὸ ἔλεγαν ἀπ' ἀρχῆς, ἔτσι ἄρχισαν πάλι νὰ τὸ λένε καὶ τώρα. Μὰ ἓνα καιρὸ τὸ εἶχαν ὀνοματίζει ἀπ' τὸ ὄνομα τῆς ἀδερφῆς μου.

Ὁ γείτονάς μας, ὁ Γιαλουγγῆς, μὲ τὴν βάρκα του, καὶ μὲ τὸν σύντροφό του μαζύ, τὸν Φραγκούλη τῆς Μπάλιαϊνας, ἐπῆραν τὸ λείψανο ἐπάνω εἰς ἓνα πλατὺ μαδέρι, καὶ τὸ κουβάλησαν, τὸν βράχο τὸν κατήφορο, ὡς τὴν βάρκα. Ἡ μάνα μου ἔτρεχε κατόπιν, κ' ἐγὼ μαζύ της. Κόσμος πολὺς, ἀπὸ περιέργεια, ἀκολούθησαν ὡς κάτω στο γιאלό. Μερικοὶ ἔλεγαν κ' ἄσχημα λόγια.

— Σκύλα!... ψοφίμι!...

Τὴν ἐμβαρκάρισαν στὴ φελλούκα, κ' ἐπιασαν τὰ κουπιά, οἱ δύο τους, ἐπῆγε μαζύ κ' ἓνας ἄνθρωπος μ' ἓνα σελλάχι, μὲ μιὰ κουμπούρα στὴν μέση, καὶ μ' ἓνα χονδρὸ ραβδί στο χέρι. Ἄνθρωπος μὲ μεγάλα μουστάκια, καὶ μὲ μακρὰ μαλλιά καὶ μιὰ μαύρη σκούφια. Ἦτον ὁ καβάσης τῆς δημογεροντίας. Τὸν εἶχε στείλῃ ὁ πρωτόγερος γιὰ συνοδιά. Ἐπῆραν μαζύ τους δύο τσάπες κ' ἓνα φτυάρι. Ἄλλον δὲν ἄφησαν νὰ πατήσῃ στὴν βάρκα. Τὴν μάνα μου τὴν ἔδιωξαν μακριά.

Ἐγύρισε πίσω μὲ τὰ κλάμματα.

Ἡ ἄλλες ἢ μανάδες, ὅταν γυρίζουν ἀπ' τὸ ξύδι, ἀπ' τὴν ἐκφορὰ τοῦ νεκροῦ, παύουν τὰ μοιρολόγια. Ἡ μάνα μου τότε τ' ἄρχισε...

Ἐκλαίει, ἀμέρωτα, ἀπαρηγόρητα, καὶ μ' ἔκανε κ' ἐμὲ νὰ κλαίω. Ἀνάμεσα τὴν ἔρωτοῦσα.

— Ποῦ τὴν πᾶνε, μάνα, τὴν Οὐρανίτσα μας;

Ὑστερ' ἀπὸ ἓνα χρόνον, μερικοὶ ψαράδες εἶχαν ἀνεβῇ στὴν ράχη τοῦ νησιοῦ, τοῦ Μαραγκοῦ, ὅπου ἀργὰ καὶ ποῦ, ἐτύχαινε νὰ πατήσῃ ἄνθρωπος. Ἦθελαν νὰ κατεβάσουν μερικά ξηρόκλαδα, ἢ νὰ κόψουν ὀλίγα ξύλα γιὰ ν' ἀνάρουν φωτιά κάτω στὴν ἄμμο, νὰ ψήσουν ψαράκια γιὰ νὰ κολλατίσουν. Ἐκεῖ ἀνάμεσα στὰ χαμόκλαδα, μιὰ ἀσυνείδηστη μοσχοβολιὰ τοὺς ἤρθε.

Ἐκεῖ, στὴν ρίζα ἐνὸς βράχου, εἰς ἓνα μέρος ὅπου τὸ χῶμα ἔξειχε ὀλίγον, εἰς ἓνα μικρὸν ὄχθον ὡς μιάμιση ὀργυιὰ τὸ μακρὸς, καὶ τέσσαρες πιδამὲς τὸ πλάτος, ἀνθοῦσε μία ὠμορφὴ ὑσιὰ, γεμάτη ἀπ' ὠραία ἀσπροκίτρινα λουλουδάκια, ὅσσια, τόσα πολλὰ καὶ φουντωτὰ κ' ἄφθονα, ὥστε μποροῦσαν νὰ γεμίσουν ὡς δέκα καλάθια.

Ἐκεῖ ἦταν ὁ τάφος τῆς φτωχῆς ἀδερφῆς μου. Ἀπὸ τότε τὸ Μαραγκὸ ἄρχισαν νὰ τὸ λένε „τὸ Νησί τῆς Οὐρανίτσας“.

ΑΛ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ*

Τὰ κύρια στοιχεῖα ἐξ ὧν ἀποτελεῖται οἰκὸδόμημά τι ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι:

ἡ βάσις,

οἱ κίονες, μετὰ τοῦ ἐπιστηλίου καὶ τῆς ζωφόρου καὶ τῆς κορωνίδος καὶ

τὸ ἀέτωμα.

Θέλομεν ἤδη ἐξετάσει χωριστὰ ποία γίνεται χρῆσις ἑκάστου τούτων εἰς τὴν σημερινὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Προτοῦ ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος.

τὸ βᾶθρον, ὅπερ τὰ σημερινὰ κτίρια ἔχουσι, δὲν ἦτο ἐν χρῇσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Σήμερον θεωρεῖται ἀπαραίτητον ὅπως ἕκαστον κτίριον ἐρεῖδεται ἐπὶ βᾶθρου, ἐπὶ τούτου δὲ νὰ τοποθετῇται ἡ βάσις τοῦ κτιρίου. Οὕτω βλέπομεν ὅτι ἡ Ἀκαδημία καὶ ἡ Βιβλιοθήκη ἔχουσι βᾶθρον κατεσκευασμένον μάλιστα ἐκ λαξευμένου πειραϊκοῦ λίθου. Ἡ χρῆσις ὅμως τοῦ βᾶθρου εἶναι ἐντελὴς ἀδικαιολόγητος, διότι τὸ εἶδος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς ἐλληνικῆς τουλάχιστον μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ τὸ ἀνύψω-

σεν ὁ Ἰκτῖνος, εἶναι διὰ κτίρια ἰσόγαια. Κτίριον λοιπὸν ἰσόγειον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ βᾶθρον, ὅπως καὶ πράγματι δὲν ἔχει ὁ Παρθενών, τὸ Θησεῖον κτλ., διότι ἡ ὑπαρξὶς τοῦ βᾶθρου δίδει τὴν ἐννοίαν κτιρίου, οὗ τὸ δάπεδον εἶναι ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους. Ἐπομένως κτίριον ἰσόγειον μετὰ βᾶθρου δὲν θὰ ἀπέδιδε τὴν ἀληθινὴν ἐννοίαν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὸ ἄτοπον τοῦτο παρεσύρθησαν ἴσως οἱ νεώτεροι ἀρχιτέκτονες, ἀντιγράφοντες μηχανικῶς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἀπὸ τὰ ἐρεῖπια τῶν ἀρχαίων ναῶν. Διότι πράγματι τὰ ἐρεῖπια τοῦ Παρθενῶνος παρουσιάζουσι κάτωθεν τῆς βάσεως αὐτοῦ, δηλαδὴ τῶν τριῶν μαρμαρίνων βαθμίδων, τριχὺν ἐκ λαξευτοῦ πειραϊκοῦ λίθου, ὁ τοῖχος δ' οὗτος ἐξεληφθῇ ὡς βᾶθρον, ἐνῶ πράγματι εἶναι τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ, τὰ ὁποῖα ἦσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐντὸς τῆς γῆς καὶ ἡ σημερινὴ ἐρευνητικὴ τάσις τῶν ἀρχαιολόγων μας ἐξέθεσεν εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὁρκεὶ δὲ νομίζομεν ἢ ἀνομοιότης τοῦ ὕλικου διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἀρχαιολογοῦντας ἀρχιτέκτονας νὰ θεωρήσωσι τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ ὡς βᾶθρον· διότι ἀναμφισβητήτως ἂν ὁ Ἰκτῖνος καὶ ὁ Καλλιμαχος ἤθελον δι' ἓνα ἢ δι' ἄλλον λόγον νὰ δώσωσι βᾶθρον εἰς τὸ οἰκοδόμημα, βεβαίως ἤθελον τὸ κατασκευάσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ μαρμάρου ἐξ οὗ κατεσκευάσαν καὶ ὁλόκληρον τὸ ἄλλο κτίριον.

Οἱ νεώτεροι οὕτω πως παρασυρθέντες ἐπροίκισαν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν των διὰ τοῦ βᾶθρου. Ὡς ἐκ τούτου δὲ διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἄχρηστος ὁ προκύψας χώρος, ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἰσόγειος ὄροφος καὶ συνεπῶς ἠνοικήθησαν ἐπὶ τοῦ βᾶθρου θύραι καὶ παράθυρα, αἵτινες καθιστῶσι ἀκόμη πλέον ἀνάρμοστον τὸ βᾶθρον πρὸς τὴν λοιπὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ κτιρίου.

Τὸ βᾶθρον λοιπὸν τῆς νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς δὲν ἔχει τὴν ἀρχὴν του ἀπὸ τῆς ἀρχαίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου οὐδεμίαν καλλονὴν προσδίδει τὸ βᾶθρον εἰς τὸ κτίριον ὅπως εὐκόλως ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ ἄνευ βᾶθρου Πανεπιστημίου μετὰ τῆς Ἀκαδημίας ἥτις ἔχει τόσον ὑψηλὸν καὶ ἀδικαιολόγητον βᾶθρον.

Ἐὰν οἱ νεώτεροι ἀρχιτέκτονες θέλουν νὰ εὗρωσι βᾶθρον διὰ τὸν Παρθενῶνα, πρέπει νὰ τὸ ἀναζητήσωσι εἰς αὐτὸν τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ Παρθενὼν ἐκτίσθη διὰ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ αἱ διαστάσεις αὐταὶ εἶναι εἰς πληρεστάτην ἁρμονίαν πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ

βράχου. Τὸ ὕψος, πλάτος καὶ μήκος τοῦ κτιρίου εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ ὕψος πλάτος καὶ μήκος τοῦ βράχου. Ἄν δὲ ἐπισταμένως παρατηρήσῃ τις, θὰ ἴδῃ ὅτι καὶ τὰ Προπύλαια ἐτοποθετήθησαν οὕτως ὥστε νὰ διαρρυθμίσωσι τὸ σχῆμα τοῦ βράχου καὶ καταστήσωσι τοῦτον ἁρμόδιον ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς βᾶθρον τοῦ ναοῦ. Οὕτε ὁ χρόνος οὕτε ὁ χώρος μᾶς ἐπιτρέπουσι νὰ ἐκταθῶμεν πλείοτερον ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος καὶ ἀρκοῦμεθα εἰς τόσα μόνον, ὅσα εἶναι ἀρκετὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ βᾶθρου γνώμης μας. Οἱ ἐλληνικοὶ λοιπὸν ναοὶ εἶχον μόνον βάσιν ἣτις ἐκδηλοῦται συνήθως ὑπὸ τριῶν βαθμίδων μεγάλου ὕψους.

Μίαν ἀκόμη παρατήρησιν ἔχομεν ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν ἀρχαίων κτιρίων· ὅτι αὕτη ἦτο πάντοτε ὀριζόντιος, δηλαδὴ ὅτι δὲν εἶχε γραμμὰς ἐπικλινεῖς ἀκολουθοῦσας τὴν κλίσιν τοῦ ἐδάφους, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι τὸ Πανεπιστήμιον. Καὶ τοῦτο εἶνε οὐσιῶδες διότι ἡ ἐπικλινὴς γραμμὴ τοῦ ἐδάφους διαταράσσει τὴν ἁρμονίαν τῶν ἄλλων γραμμῶν.

Οἱ κίονες μετὰ τοῦ ἐπιστηλίου, τῆς ζωφόρου καὶ τῆς κορωνίδος εἶναι ὁ κύριος ρυθμὸς τῶν ὤψεων ἐλληνικοῦ ἀρχαίου κτιρίου. Εἰς τὴν νεοελληνικὴν ὅμως ἀρχιτεκτονικὴν ἐγένετο χρῆσις τοῦ ρυθμοῦ τούτου σχεδὸν πάντοτε ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ ἀετώματος, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ταῦτα ὁμοῦ.

Εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους τὸ ἀέτωμα ἐθεωρήθη ὡς στόλισμα καὶ διὰ τοῦτο γίνεται ὄχι πλέον μεγάλη χρῆσις ἀλλὰ πράγματι κατὰ χρῆσιν τοῦ ἀετώματος, τοιαύτη μάλιστα, ὥστε βλέπομεν τὸ ἀέτωμα νὰ στολίσῃ ὄχι μόνον τὰς προθήκας τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς νεκροφόρους ἀμάξας.

Τὸ ἀέτωμα εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ στόλισμα. Ἰδοὺ τὸ ζήτημα ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῆς μελέτης τῆς αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων ναῶν καὶ ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἔχωσι ὑπ' ὄψει των οἱ νεώτεροι ἀρχιτέκτονες. Ἡ ἰδέα τοῦ ἀετώματος δὲν προήλθε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἐμπνευσιν ἀλλὰ ἐξ ἀνάγκης τῆς οἰκοδομικῆς. Ἦσαν ὑπόχρεοι οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ διατηρήσωσι τὸ ἀέτωμα, ὅπως σήμερον οἱ σημερινοὶ ἀρχιτέκτονες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ διατηρήσωσι τὸν θόλον εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ναοὺς. Ἦτο δηλαδὴ θρησκευτικὴ ἀνάγκη καὶ πάντες γνωρίζομεν πόσον ἐπιβλητικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη αὕτη.

Ὅτι δὲ μόνον τοιαύτη εἶναι ἡ αἰτία τῆς δια-

τηρήσεως τοῦ αἰτώματος, προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πρῶτοι ἑλληνικοὶ ναοὶ ἦσαν ξύλινοι καὶ τὸ αἶτωμα εἶναι τὸ σχῆμα ξυλίνου ζευκτοῦ ἢ θριγκοῦ. Εἶναι ἤδη τοῖς πᾶσι γνωστὸν πόσον αἱ ἐπικλινεῖς γραμμαὶ μεταβάλλουσι τὴν εὐθύτητα τῶν ὀριζοντίων γραμμῶν καὶ συνεπῶς πόσον τὸ αἶτωμα παραμορφώνει τὰς γραμμὰς τοῦ κτιρίου. Τὴν παραμόρφωσιν ταύτην ἡσθάνθησαν οἱ ἀρχαῖοι καλλιτέχναι καὶ μεγάλας κατέβαλον προσπάθειας ὅπως ἐξουδετερώσωσι ταύτην. Εἶναι δὲ τόσον μεγάλα αἱ ἐπιφερόμεναι παραμορφώσεις, ὥστε μόνον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγαλοφυοῦς Ἰκτίνου κατορθώθη νὰ ἐξουδετερωθῶσι τελείως. Φυσικὸν δὲ εἶναι νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, ἡ ἐμμονὴ ἀρχαίων ἀρχιτεκτόνων εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ αἰτώματος, ἀφ' οὗ τοιαύτας παραμορφώσεις ἐπέφερε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν των, θὰ προήρχετο ἐξ ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης καὶ τοιαύτη μόνον θεωρητικὴ ἡδύνατο νὰ εἶναι.

Υπεκκινεῖται λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην οἱ μεγάλοι ἀρχιτέκτονες τῆς ἀρχαιότητος μετεχειρίζοντο τὸ αἶτωμα, ἀλλ' ἐν ταυτῷ προσεπάθουν νὰ ἐλαττώσωσιν ὅσον ἡδύνατο τὰ μειονεκτήματα αὐτοῦ. Διὰ τῶν προσπαθειῶν των δὲ τούτων ὑψώθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, ὥστε ὅταν ἡ ἀνάπτυξις τῆς αἰσθητικῆς τοῦ αἰτώματος ἔφθασε εἰς τὸ κατακόρυφον, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους, νὰ φανῇ τοῦτο ὡς ἀληθὲς καὶ κύριον μάλιστα στόλισμα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἀτυχῶς δὲν περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν αἱ ἀρχαὶ ἃς ἐφήρμοσεν ὁ Ἰκτίνος εἰς τὸν Παρθενῶνα καὶ συνεπῶς μᾶς εἶναι σήμερον ἀδύνατον νὰ κατασκευάσωμεν αἶτωμα κατὰ τὸ πρότυπον αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς ἐποχῆς μας χαράττουσι τὸ αἶτωμα ὅπως ἔχαρτον τοῦτο οἱ ἀρχιτέκτονες τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, δηλαδὴ ἔχοντα πάντα τὰ ἀρχικά ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐλαττώματα.

Μόνον λοιπὸν εἰς τὸν Παρθενῶνα τὸ αἶτωμα εἶναι στόλισμα, εἰς πᾶν δ' ἄλλο κτίριον ὅπερ δὲν κτίζεται ὑπὸ μεγαλοφυΐας οἷα ἡ τοῦ Ἰκτίνου καὶ δὲν εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις τοῦ Παρθενῶνος, τὸ αἶτωμα διατηρεῖ πάντα αὐτοῦ τὰ μειονεκτήματα καὶ διαταράσσει κατ' ἀνάγκην τὴν ἁρμονίαν τῆς εὐθυγράμμου ἀρχιτεκτονικῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐφ' ὅσον τὸ αἶτωμα τοποθετεῖται ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ καλεῖ, ὅπως εἶναι εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, τὴν Βιβλιοθήκην κτλ. Ἀλλὰ ποίαν δικαιολογίαν δύναται νὰ ἔχη ὁ

ἀρχιτέκτων ὅταν τοποθετῇ τὸ αἶτωμά του ἄνευ λόγου;

Διότι τὸ αἶτωμα μόνον εἰς τὰς πλαγίας ὀψεις τῶν κτιρίων, ἢ διὰ νὰ ὀρίσωμεν κάλλιον τὴν ἔκφρασιν, εἰς τὰς μικρὰς πλευρὰς αὐτοῦ, ἔχει θέσιν. Κατὰ τὴν νεοελληνικὴν ὁμῶς ἀρχιτεκτονικὴν τὸ αἶτωμα δύναται νὰ τοποθετηθῇ παντοῦ, ἔστω καὶ ἂν καμμία ἀνάγκη δὲν τὸ ἀπαιτῇ, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἡ χρῆσις αὕτη ἢ μᾶλλον ἡ κατάχρησις τοῦ αἰτώματος εἶναι καθ' ἡμᾶς πλημμελὴς καὶ ἀντίκειται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς πρὸς τούτοις δὲ δὲν συντελεῖ τὸ παράπαν εἰς τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ κτιρίου. Οὕτω καὶ εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν καὶ εἰς τὸ δημοτικὸν Θέατρον καὶ παντοῦ ὅπου ἐγένετο τοιαύτη τις χρῆσις τοῦ αἰτώματος, ἀσχετῶς δηλαδὴ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς στεγάσεως, τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τοῦτο στοιχεῖον ἔβλαψε τὴν αἰσθητικὴν τοῦ κτιρίου.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ αἰτώματος πρέπει ν' ἀκολουθῇ τοὺς κανόνας οὓς ἔθεσαν οἱ ἀρχαῖοι εἰς ἡμᾶς ὁμῶς οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι, ὡς προανεφέραμεν, ἄγνωστοι καὶ συνεπῶς θέλει πάντοτε διαταράττει τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν τοῦ κτιρίου.

Διὰ νὰ φέρωμεν δὲ ἐν παραδείγματι, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐλαττώματα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τοῦ αἰτώματος, ἀναφέρωμεν ὅτι τοῦτο ἔνεκα τῆς μεγάλης ἐξοχῆς τῆς κορωνίδος αὐτοῦ, παριστᾷ τὰ νεώτερα κτίρια, θεώμενα ἐκ τοῦ πλαγίου, ὡς κλίνοντα πρὸς τὸν παρατηρητήν. Οὗτος δὲ πιθανὸν θὰ εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν οἱ κίονες καὶ οἱ τοῖχοι τῶν ἀρχαίων ναῶν κλίνουν πραγματικῶς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κτιρίου, διότι διὰ τῆς κλίσεως ταύτης διορθοῦται ἡ ἀντίθετος ὀπτικὴ κλίσις καὶ τὸ κτίριον φαίνεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ παρατηρητοῦ ὡς κατακόρυφον. Πλὴν τῆς ἐπηρείας ἣν ἔχει ἡ κακὴ κατασκευὴ τοῦ αἰτώματος εἰς τὰς εὐθείας γραμμὰς κτιρίου νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦτο φέρει καὶ ἄλλας δυσμορφίας ἐπὶ τῶν ἐπιφανειῶν. Καὶ πράγματι ἂν παρατηρήσωμεν προσεκτικῶς τὸ ἐπίπεδον τῆς ζωοφόρου καὶ τοῦ ἐπιστηλίου, ὡς ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰ προπύλαια τοῦ κτιρίου τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ζαπλείου, βλέπομεν ὅτι τὸ ἐπίπεδον τοῦτο κυλινδρῶνται. Πρὸς τούτοις ἂν σταθῶμεν ἐπὶ τῆς προεκβολῆς τῆς διαγωνίου τοῦ κτιρίου θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ ἐπίπεδον, τῆς προόψεως, ἐφ' οὗ τὸ αἶτωμα, ἐκφεύγει τοῦ προοπτικοῦ ἐπιπέδου καὶ μᾶς παρουσιάζει τὰς δύο ὀψεις τοῦ κτιρίου ὡς

σχηματίζουσας οὐχὶ γωνίαν ὀρθήν, ὡς πράγματι εἶναι, ἀλλὰ γωνίαν ἀμβλείαν. Αἱ δυσμορφίαι αὗται δὲν φαίνονται εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἐνῶ ἀπεναντίας εἶναι καταφανεῖς εἰς τὸ Θησεῖον.

Ἡ παράλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, προσδίδει καὶ ἕτερον ἐλάττωμα εἰς τὰ νεώτερα κτίρια, τὸ ὁποῖον δὲν παρουσιάζεται εἰς τὰ κτίρια τῆς ἀρχαιότητος, ὁ δὲ σημερινὸς ἀρχιτέκτων βεβαίως δὲν ἐφαντάζεται ὅτι θὰ εἴχε τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου σχεδιαζόμενον κτίριον.

Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο καταφαίνεται ἂν παρατηρηθῇ κτίριον τι νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἢ Ἀκαδημία ἐπὶ παραδείγματι, ἐκ τοῦ πλαγίου, καὶ ἐκ θέσεως τοιαύτης ὥστε ἡ κορωνὶς τῆς μεγάλης ὀψεως νὰ εὐρίσκεται προοπτικῶς εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς πρὸς αὐτὴν κεκλιμένης πλευρᾶς τοῦ αἰτώματος. Τότε προσέχων τις ἐπισταμένως θὰ ἴδῃ ὅτι ἡ κατακόρυφος τῆς πρὸς τὴν ἑτέραν πλευρὰν τοῦ αἰτώματος γωνίας κλίνει πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ὁλόκληρον τὸ κτίριον φαίνεται κλινόν πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν.

Ἡ ὀπτικὴ αὕτη ἀπάτη δὲν παρατηρεῖται βεβαίως εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἔνεκα ἴσως τῆς λελογισμένης κυρτώσεως τῶν διαφόρων γραμμῶν τῆς κορωνίδος, τοῦ ἐπιστηλίου, τῆς βάσεως κτλ.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη γενικώτερον τὴν παρ' ἡμεδαπῶν καὶ ξένων θαυμαζομένην, κατὰ συνθήκην, Ἀκαδημίαν.

Ἀκούοντες ἀνεπτύξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις τὸ ζήτημα τοῦ βάρους καὶ φαίνεται ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ἣν τοῦτο μετὰ τὴν κατασκευὴν ἐνεποίησε αὐτῷ, ἐφύτευσε ἀρκετὰ μεγάλην ἔκτασιν διὰ δαφνῶν καὶ συνέστησε ἵνα ἐπιμελῶς ψαλιδίζονται αὗται, ὥστε ἐπικλινῶς φυόμεναι νὰ συγκαλύπτουσι τὴν τοῦ βάρους προκύπτουσαν ἀσχημίαν.

Εἰς μάτην ὁμῶς καταβάλλονται τόσαι προσπάθειαι, διότι καὶ ἂν ἤθελον ἐπιτύχει τὸ ποθούμενον, ἡ ἀνάλυσις τοῦ ρυθμοῦ ἢ μᾶλλον τὸ σχέδιον τοῦ κτιρίου, θέλει ἀποκαλύψει ἐτέρας ἀσχημίας, ὅχι ὀλιγώτερον σπουδαιότερας. Ἐν γένει ἡ ὀψις κτιρίου τινὸς πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Συνεπῶς δὲ καὶ ἡ Ἀκαδημία μας, ἔπρεπε νὰ φαίνεται ἔχουσα, ἀρχιτεκτονικῶς τοῦλάχιστον, προορισμὸν νὰ διαχύσῃ τὰ φῶτα τῆς εἰς ἅπαν τὸ Ἑλληνικόν. Ἀλλ' ἂν ποτὲ ἡ Ἀκαδημία ἀρχίσῃ

τὴν φωτοβόλον αὐτῆς δοῶσιν πόθεν θέλετε νὰ ἐκπέμπεται τὸ φῶς τοῦτο;

Τὸ πυκνὸν δάσος τῶν κίωνων τοῦ περιστηλίου τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου τῆς καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις παραθύρων θὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκπομπὴν τοῦ φωτός. Οὕτω δὲ ὁ ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ ναὸς οὗτος τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς σοφίας, θὰ ἤρμοξε μᾶλλον ὡς ἐνδιαίτημα τοῦ Βούδα ἢ ἄλλου τινὸς ὁμοίας φύσεως θεοῦ. Ὡς λοιπὸν ἔχει ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Ἀκαδημίας μας, δὲν δηλοῖ τὸν προορισμὸν αὐτῆς, δηλαδὴ ἀντίκειται πρὸς τὴν θεμελιώδη ἰδέαν τῆς αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων, νὰ παριστᾷ τὴν Ἀλήθειαν.

Ἀλλὰ πλὴν τούτου καὶ ἡ διάταξις τῶν πτερύγων τῆς δὲν εἶναι ἐν τῷ συνόλῳ ἁρμονική. Κατὰ τὴν πρόσφιν τῆς Ἀκαδημίας μας παρουσιάζει ἐν κεντρικῶν ὑπερύψηλον κτίριον καὶ δύο ἕτερα χαμηλότερα καὶ τόσον ἄσχετα πρὸς τὸ κεντρικόν, ὥστε νὰ προσδίδωσι εἰς τὸ σύμπλεγμα τὴν ὄψιν συνοικισμοῦ μᾶλλον ἢ αὐτοτελοῦς κτιρίου. Εἰς ἐπίμετρον δὲ χωρίζονται αἱ δύο πτέρυγες ἀπὸ τοῦ Κεντρικοῦ κτιρίου, πολὺ εὐδιακρίτως ὑπὸ δύο ὑψηλοτάτων καὶ χονδροειδῶν στύλων. ἐπὶ τῶν ὁποίων κατέφυγον ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἀπόλλων, ὥσπερ βαρυνθέντες τὴν ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν ἀργίαν καὶ διαμαρτυρόμενοι κατὰ τῆς ὑπὸ ξένων βεβηλώσεως τοῦ οἴκου των.

Ἡ ἀνομοιότης αὕτη ἐπέφερε φυσικῶς ἑλλειψιν συνεχείας τῶν διαφόρων γραμμῶν, παραβλάψαντες τὴν ὅλην ἁρμονίαν τοῦ κτιρίου. Ἀτυχῶς δὲ ἡ ἑλλειψις αὕτη δὲν εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἐλάττωμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ ἐκπονήσας τὸ σχέδιον ἀρχιτέκτων ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἰωνικὸν ρυθμὸν, χωρὶς ὁμῶς νὰ ἐφαρμόσῃ τοῦτον συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων, διότι φαίνεται ὅτι τούτους ἐγνώριζε μόνον ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν ρωμαίων συγγραφέων. Οἱ ἀρχαῖοι ἀρχιτέκτονες προκειμένου νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν ἰωνικὸν ρυθμὸν ἤθελον παραδεχθῇ μεσοστήλιον πολὺ μεγαλύτερον καὶ συνεπῶς ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς κίωνων ἤθελε καταλάβει μεγαλύτερον μέτωπον, ἐνῶ ἀπεναντίας ἂν μετεχειρίζοντο τὸν βαρύτερον δωρικὸν ρυθμὸν θὰ παρεδέχοντο μεσοστήλιον μικρότερον. Διότι τὴν ελαφρότητα ἣν ὁ ἰωνικὸς ρυθμὸς προσδίδει εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν θὰ ἤθελον νὰ καταστήσωσι ἀκόμη καταφανέστεραν διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν κίωνων, λύοντες τὸ ζήτημα συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς αἰσθητικῆς καὶ τοῦ καλοῦ παρὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς.

Εἰς τὸ ἄτοπον τοῦτο δὲν ἤθελε ὑποπέσει ὁ ἀρχιτέκτων τῆς Ἀκαδημίας ἂν ἐλάμβανε τὸν κόπον ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ νὰ συγκρίνῃ τὸν δωρικὸν ρυθμὸν τοῦ Παρθενῶνος μετὰ τοῦ ἰωνικοῦ ρυθμοῦ τοῦ Ἑρεχθείου. Ἰσχυμένους τις πρὸ τῆς ἀνατολικῆς ὁψὸς τοῦ Παρθενῶνος καὶ παραβάλλον τοῦτον μετὰ τῆς ἐπίσης ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἑρεχθείου θὰ παρετήρει τὴν καταπληκτικὴν διαφορὰν τῶν δύο μεσοστήλιων καὶ θὰ ἠννόει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀρχιτέκτονες, θέλοντες νὰ καταστήσωσι καταφανῆ τὴν βαρύτητα τοῦ ρυθμοῦ τοῦ δωρικοῦ, συνέταμον τὰ μεσοστήλια αὐτοῦ ἐνῶ ἀπεναντίας διὰ νὰ ἀναδείξωσι τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἰωνικοῦ, ἐτήρησαν τὰ μεσοστήλια τοῦ κομποῦ Ἑρεχθίου μεγαλύτερα. Ἄν τὴν ἀρχὴν ταύτην, τῆς αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων, προὔτιμα ὁ ἀρχιτέκτων τῆς Ἀκαδημίας, θὰ ἐπετύγχανε τὴν ἐλαφρότητα, ἣν διενόηθη μὲν νὰ δώσῃ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐλαφροτέρου ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, δὲν κατώρθωσε ὅμως, ἔνεκα τῶν μικρῶν μεσοστήλιων.

Ἐξετάσαμεν μόνον τὴν Ἀκαδημίαν, ἀλλ' αἱ παρατηρήσεις μας ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κτιρίων, ἄλλως τε ἡ Ἀκαδημία εἶναι ὁ γνησιώτερος τύπος τῆς νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει βεβαίως ὀλιγωτέρας ἀξιώσεις, ἀπὸ τὴν γειτονικὴν του Ἀκαδημίαν, ἴσως δὲ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, νὰ εἶναι ὀλιγότερον ἐπιλήψιμος, δὲν στερεῖται ὅμως τῶν ἐλαττωμάτων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων. Πλὴν τοῦ ἤδη ἀναφερθέντος καὶ ἀφορῶντος τὸ ἀέτωμα, παρουσιάζει καὶ ἕτερον οὐσιῶδες σφάλμα. Κατὰ τὴν πρόοψιν αὐτοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι κτίριον μονόροφον, ὅταν τις ὅμως εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυρίαν αὐτοῦ εἴσοδον ἐκπλήσσεται εὐρισκόμενος πρὸ μεγάλης μαρμαρίνης κλίμακος, διότι ἀγνοεῖ ποῦ εἶναι δυ-

νατὸν νὰ φέρῃ τοιαύτη κλίμαξ, ἐν μονόροφῳ οἰκοδομῷ. Τοῦτο δὲ προέρχεται διότι ἡ μονόροφος πρόοψις τοῦ κτιρίου εἶναι ἐντελὴς ἄσχετος πρὸς αὐτό, ὅπερ εἶναι διωρόφον· οὕτω δὲ αἱ τρεῖς ἑτεραι ὀψεῖς τοῦ οἰκοδομήματος εὐρίσκονται εἰς πλήρη ἀσυμφωνίαν μὲ τὴν κυρίαν ὀψιν αὐτοῦ, ἥτις εἶναι πάντελως ξένη τοῦ κτιρίου. Ἐὰν δέ τις ἴδῃ κεχωρισμένην τὴν πρόοψιν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μίαν τῶν ἄλλων ὀψέων του, θὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ μαντεύσῃ ὅτι αὗται ἀνήκουσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ κτίριον.

Ἡ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη ἔχει πάντα τὰ ἐλαττώματα τῆς Ἀκαδημίας, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν χάριν. Εἶναι κακὴ ἀπομίμησης τοῦ Θεσείου καὶ ἀτυχῆς ἀπόπειρα συνδυασμοῦ τῆς εὐθυγράμμου ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ κυρίου κτιρίου καὶ τῆς καμπύλης ἀρχιτεκτονικῆς τῶν δύο κλιμάκων.

Αἱ παρατηρήσεις ἃς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐφέραμεν, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν αἰσθητικὴν τῶν ἐξετασθέντων κτιρίων, ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων κτιρίων καὶ διὰ τοῦτο κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐξετάσωμεν ταῦτα χωριστά. Ἄλλως τε θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ περιλάβωμεν εἰς τὴν σύντομον ταύτην μελέτην μας, πλήρη ἀνάλυσιν τοῦ κτιρίου τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσείου ἢ τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ Πολυτεχνείου. Εἰς τὰ κτίρια ταῦτα ἐκείνο τὸ ὁποῖον θαυμάζει τις πρωτίστως, εἶναι πῶς κατώρθωσαν οἱ ἀρχιτέκτονες αὐτῶν νὰ διαπράξωσι τόσα σφάλματα.

Ἡ νεοελληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἀποδεικνύει πασιφανῶς εἰς ποῖον ὕψος ἔφθασε διὰ τοῦ Ἰκτίνου ἢ αἰσθητικῆς τῶν ἀρχαίων. Τὰ δὲ νεώτερα κτίρια, μὲ ὅλα τὰ μεγάλα αὐτῶν σφάλματα, μόνον καὶ μόνον διότι ἐνθυμίζουσιν ἔστω καὶ ἀμυδρῶς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνισμῶν, σώζονται ἀπὸ τοῦ νὰ παρουσιάσῃσι πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ κόσμου ὡς ἀρχιτεκτονικαὶ γελοιογραφίαι.

ΒΙΚΤΩΡ ΔΟΥΣΜΑΝΗΣ

Η ΘΕΡΜΑΣΤΡΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Πόσον ὠραῖα, πόσον γρήγορα ταξιδεύει κανεῖς... μὲ τὸ δάκτυλον! Ὅταν ἔχῃ ἓνα γεωγραφικὸν χάρτην ἐμπρὸς του, εἰς μίαν στιγμὴν, μ' ἓνα τραβήγμα τοῦ δακτύλου, περνᾷ ὠκεανούς, τοὺς ὁποίους τὰ γρηγορώτερα ἀτμόπλοια κάμνουν ἐβδομάδας καὶ μῆνας νὰ περάσουν, περνᾷ βοινά, εἰς τὰ ὁποῖα ἴσως ἀκόμη δὲν ἐπάτησαν πόδες ἀνθρώπου, περνᾷ ἐρήμους γεμάτας ἄμμου, ἀπὸ τὰς ὁποίας μόνον κερβάνια Ἀράβων μὲ καμήλους περνοῦν, πηδᾷ ἀπὸ τὴν μίαν ἡπειρον εἰς τὴν ἄλλην, κάμνει ἄνω κάτω ὅλον τὸν κόσμον.

Πόσον ὠραῖα, πόσον γρήγορα ταξιδεύει κανεῖς μὲ τὸ δάκτυλον!

Ἀλλὰ τώρα, ἀγαπητὲ μικρὲ μου φίλε, τὸ δακτυλάκι σου δὲν θὰ κάμῃ τόσον μεγάλην περιήγησιν, ἀλλὰ ἓνα μικρὸν ταξιδάκι. Πάρε τὸν χάρτην τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἄρχισε ἀπὸ ὅπου θέλεις, φθάσε εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος, καὶ ἐκεῖ, ἀνάμεσα εἰς τὴν Ραιδεστὸν καὶ εἰς τὴν Καλλιπόλιν, κάτω ἀπὸ τὸν Γάνον καὶ τὴν Χώραν, ζήτησε τὸ Μυριοφύτον.

Ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ σχολεῖα δὲν ἔχουν συνήθως θερμάστρας, διότι ἐδῶ δὲν κάμνει τόσον κρύον τὸν χειμῶνα· ἀλλ' εἰς τὴν Θράκην, ὅπου εἶναι καὶ τὸ Μυριοφύτον, ὁ χειμῶνας εἶναι περισσότερον χειμῶνας, τὸ κρύον περισσότερον κρύον, καὶ τὰ σχολεῖα ἔχουν τὴν θερμάστραν τῶν καὶ ζεσταίνονται.

Ἀπὸ ὅλας ὁμως τὰς θερμάστρας περισσότερας συγκινήσεις αἰσθάνεται ἡ θερμάστρα τοῦ δομοτικοῦ σχολείου τοῦ Μυριοφύτου.

Ἄμα ἀρχίσῃ τὸ καλοκαῖρι, ἀπὸ τὸν Μάρτιον, τῆς κάμνουν κομμάτια τὸν λεπτὸν λαιμόν της, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον μεγάλος ὥστε περνᾷ ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ παράθυρον, βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖον, γυρνᾷ πρὸς τὰ ἐπάνω, καὶ φθάνει ἔως εἰς τὰ κεραμίδια, καὶ ἔτσι, δίχως λαιμόν, τὸ χονδρὸν καὶ βαρὺ σῶμα της τὸ πηγαίνουν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ σχολείου, ὅπου τὸ κλείουν. Ἐκεῖ μέσα ἡ καυμένη ἢ θερμάστρα μένει ὥσάν εἰς τὴν φυλακὴν μῆνας ὀλοκλή-

ρους μόνη, κατάμονη. Αὕτῃ ἡ ὁποία εἶναι συνειθισμένη ὅλον τὸν χειμῶνα ν' ἀκούῃ φωνάς, θόρυβον, γέλωτας, καὶ νὰ βλέπῃ τριγύρω της ζωερὰ παιδιὰ, τότε δὲν ἀκούει τίποτε· καὶ ἂν στρέψῃ νὰ ἰδῇ τριγύρω της βλέπει ἓνα χαλασμένον θρανίον, ἓνα σπασμένον δείκτην, ἓνα πίνακα ἀναγνώσεως σβυσμένον ἀπὸ τὰς σταλαγματιαῖς τῆς βροχῆς καὶ μίαν ἀράχνην, ἡ ὁποία εἰς τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου ὑφαίνει βωβὰ τὸν ἰστόν της· ὅταν ὁ ἐπιστάτης τοῦ σχολείου ἀνοίγῃ καμμίαν φορὰν τὴν ἀποθήκην, ἡ θερμάστρα παρατηρεῖ μὲ περιέργειαν ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς θύρας καὶ ὅταν βλέπῃ χελιδόνια νὰ πετοῦν μὲ χαρούμενα κελαδήματα ἐπάνω εἰς τὰς γειτονικὰς στέγας, ὅταν βλέπῃ τὸν ἥλιον ζεστόν, ὥσάν φλόγα, νὰ θέλῃ νὰ ἐμβῇ ἔως μέσα εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ νὰ τὴν ζεστάνῃ ἀπ' ἔξω— ἐνῶ αὕτῃ εἶναι συνειθισμένη νὰ ζεσταίνεται ἀπὸ μέσα— ἀναστενάζει ἀπὸ τὴν θέσιν της καὶ λέγει:

«Ἀχ! ἀκόμη καλοκαῖρι εἶνε!»

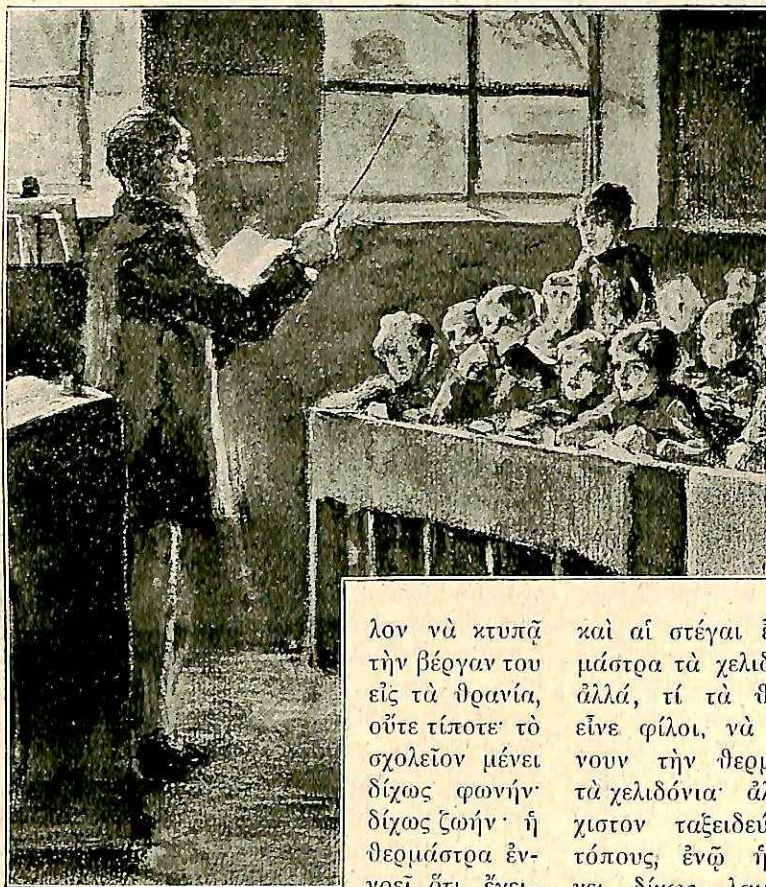
Καὶ περιμένει καὶ ἀφικρίζεται μὲ προσοχὴν διὰ ν' ἀκούσῃ κατὶ καὶ ἐννοήσῃ τί μῆνας εἶνε· καὶ ὅταν ἀκούῃ ὅτι ἔξω τὰ παιδιὰ κρεμοῦν κερᾶσια εἰς τ' αὐτὶ τῶν καὶ στρέφουν ἔπειτα τὸ στόμα των καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰρᾶξουν μὲ τὰ χεῖλη των καὶ ὅσα τὸ κατορθώνουν κτυποῦν τὰ χεῖρα των καὶ πηδοῦν καὶ φωνάζουν ἀπὸ τὴν χαρὰν των, ἡ θερμάστρα λέγει μὲ τὸν νοῦν της:

«Μάιος θὰ εἶνε.»

Καὶ περιμένει καὶ ὅταν ἀκούῃ τὰ παιδιὰ νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία εἶναι ἐκεῖ πλησίον τοῦ σχολείου, καὶ νὰ λέγουν ποῖο ἐπέρασε τὸ ἄλλο εἰς τὸ κολύμβημα καὶ ποῖο ἀπ' αὐτὰ εἰξεύρει τόσον πολὺ νὰ κολυμβᾷ ὥστε πηγαίνει ἔως μέσα εἰς τὰ πλοῖα τὰ ἀραγμένα μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιάν, ἡ θερμάστρα λέγει μὲ τὸν νοῦν της:

«Ἰούνιος θὰ εἶνε.»

Καὶ περιμένει. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν δὲν ἀκούει τίποτε πλέον μέσα εἰς τὸ σχολεῖον, οὔτε τὰ παιδιὰ νὰ τραγουδοῦν, οὔτε τὸν διδάσκα-

λον να κτυπά την βέργα του εις τὰ θρανία, οὔτε τίποτε· τὸ σχολεῖον μένει δίχως φωνήν· δίχως ζωὴν· ἡ θερμάστρα ἐννοεῖ ὅτι ἔγειναν αἱ διακο-

παὶ καὶ ψιθυρίζει: «Τούλιος θὰ εἶνε».

Καὶ περιμένει. Περνοῦν καὶ ἄλλαι, καὶ ἄλλαι ἡμέραι. Ἡ θύρα τοῦ σχολείου ἔξαφνα ἀνοίγει, ἡ καμπάνα ἀρχίζει γὰρ σημαίνει — τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τοῦ Μυριοφύτου ἔχει καμπάναν μετὰ τὴν ὁποίαν προσκαλεῖ τὰ παιδιὰ πρωτὶ καὶ μεσημέρι εἰς τὸ μάθημα — σιγὰ σιγὰ ἀρχίζουν τὰ παιδιὰ νὰ διαβάζουν καὶ ἡ βέργα τοῦ διδασκάλου νὰ κτυπᾷ εἰς τὰ θρανία· ἀλλὰ καὶ ἔξω εἰς τὸν δρόμον τί βοή· καὶ τί κινήσεις! ἡ θερμάστρα ἀκούει τὰ κουνδούνια τῶν μουλαριῶν, τὰ ὁποῖα κουβαλοῦν τὰ σταφύλια ἀπὸ τ' ἀμπέλια μετὰ δύο βυτιά, τὸ ἐν ἂπ' ἐδῶ καὶ τ' ἄλλο ἂπ' ἐκεῖ, καὶ τὰς φωνὰς μετὰ τὰς ὁποίας εἰς τὸ πλαγινὸν μαγαζὶ πατοῦν τὰ σταφύλια εἰς τὸ πατητήρι, βγάζουν τὸν μούστον, καὶ ρίπτουν τὰ τσίπουρα εἰς ἕνα μέγαν, ἔως ἐκεῖ ἐπάνω, κάδον, καὶ ἐννοεῖ ὅτι ὁ τρύγος ἤλθε, καὶ ψιθυρίζει μετὰ ἕνα βαθὺν ἀναστεναγμόν:

«Ἄχ! ὁ Σεπτέμβριος!»

Ἀπὸ τότε πλεόν, λεπτὸν πρὸς λεπτὸν με-

καὶ αἱ στέγαι ἔρημοι! Δὲν τὰ μισεῖ ἡ θερμάστρα τὰ χελιδόνια· ὄχι, δὲν εἶνε τόσο κακὴ· ἀλλὰ, τί τὰ θέλετε, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε φίλοι, νὰ ζοῦν μαζί· τὰ χελιδόνια διώχνουν τὴν θερμάστραν, ὅπως ἡ θερμάστρα τὰ χελιδόνια· ἀλλ' ὅταν φεύγουν αὐτὰ, τοῦλάχιστον ταξιδεύουν, πηγαίνουν εἰς ἄλλους τόπους, ἐνῶ ἡ καυμένη ἡ θερμάστρα μένει δίχως λαιμόν, φυλακισμένη!

Ἡ μεγαλειτέρα τῆς ὅμως εὐτυχία εἶνε ὅταν τύχη ν' ἀνοίξη ὁ ἐπιστάτης τὴν θύραν καὶ φουσίση μέσα εἰς τὴν ἀποθήκην κανένα κρῦον ρεῦμα ἀέρος· ἐκεῖνο τὸ κρῦον ρεῦμα τοῦ ἀέρος μετὰ τὸ φύσημά του τῆς παίρνει ὅλην τὴν στενωχωρίαν τῶν μηνῶν, τὴν δροσιζει, τῆς δίδει ζωὴν· διότι — παρ᾽ ἔξω πρᾶγμα — ἡ θερμάστρα, ἐνῶ ἡ δουλειά της εἶνε νὰ ζεσταίνῃ, ἀγαπᾷ τὸ κρῦον· τότε, ἐνῶ τανύζεται διὰ νὰ ξεμουδιάσῃ τὸ πιασμένον σῶμά της, ψιθυρίζει μετὰ λατῶν:

«Ἄχ! τέλος πάντων! Αὔριον, μεθαύριον θὰ με βγάλουν!»

Καὶ πραγματικῶς, μόλις κάμῃ δυνατότερον κρῦον, ἔρχεται ὁ ἐπιστάτης μετὰ τὸν κανδυλανάπτην, τὴν καθαρίζουν, τὴν σηκώνουν, τὴν πηγαίνουν μέσα εἰς τὸ σχολεῖον, τὴν στήνουν εἰς τὴν περυσινήν της θέσιν, κοντὰ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ διδασκάλου· φέρουν καὶ τὸν κομματιασμένον λαιμόν της, ταιριάζουν τὸ ἕνα κομμάτι μετὰ τὸ ἄλλο καὶ γίνεται πάλιν τόσο μέγας, ὥστε φθάνει ἔως τὴν στέγην τοῦ σχολείου. Τότε ἀρχίζουν νὰ τὴν ταγίζουν· τῆς ρίπτουν

τρᾶ τὸν καιρὸν ποῦ περνᾷ, καὶ περιμένει μετὰ καρδιοκτύπι πότε ν' ἀνοίξη ὁ ἐπιστάτης τὴν θύραν διὰ νὰ ἰδῇ τί γίνεται ἔξω καὶ ἅμα ἰδῇ ὅτι τὰ φύλλα τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐκεῖ εἰς τὴν γειτονίαν, ἀρχίζουν νὰ πίπτουν, παίρνει κάπως θάρρος. «ὦ! ποῖα ἀνατριχίλα χαρᾶς τὴν πιάνει ὅταν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀποθήκης ἀκούῃ τὰς προετοιμασίας τῶν χελιδονίων διὰ τὴν ἀναχώρησίν των, τὰ κελαδήματά των, τὰ συχνὰ των περυγίσματα, τὴν ἀνησυχίαν των, καὶ ἕνα πρωτὶ ἔξαφνα παύει διὰ μιᾶς ὅλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος καὶ αἱ φωναὶ μένουν δίχως φωνήν,

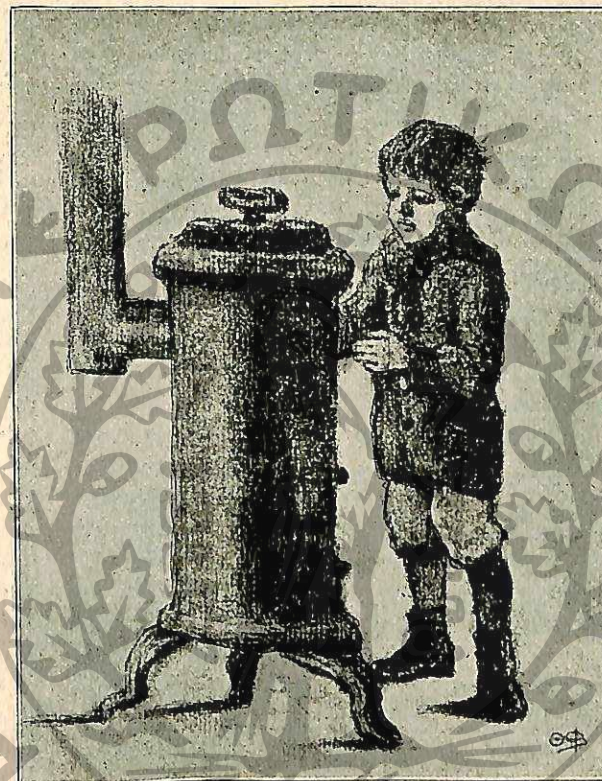
ξύλα πολλὰ εἰς τὴν κοιλιάν της, καὶ ἐκεῖνη εἰς ὀλίγην ὥραν τὰ κάμνει στάκτην καὶ ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ λαιμοῦ της βγάζει ἕνα μαῦρον καπνόν, ποῦ τὸν διώχνει ὁ ἄνεμος πότε δεξιὰ, πότε ἀριστερὰ καὶ δὲν εἰξεύρει ποῦ νὰ πάγῃ...

Μὲ τί χαρὰν τὴν ὑποδέχονται τὰ παιδιὰ τὴν θερμάστραν! Ὅταν ἔρχονται τὸ πρωτὶ εἰς τὸ σχολεῖον κατακρυωμένα, ὥς νὰ ἐμβῇ καὶ ἔμεινε μέσα εἰς τὰ φορεματάκια των τὸ κρῦον τοῦ δρόμου, καὶ εἶνε κόκκινα αἱ μῦται των καὶ ξεπαγιασμένα τ' αὐτιά των, πλησιάζουν εἰς τὴν θερμάστραν καὶ πυρῶνουν τὰ χεράκια των· τὸ κρῦον φεύγει εἰς τὴν στιγμὴν ἀπὸ πάνω των, βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖον, εἰς τὸν δρόμον ὅπου ἦτο· καὶ τὰ παιδιὰ κάθονται εἰς τὸ θρανίον των, ἀνοίγουν τὰ βιβλία των, καὶ εὐχαριστήματα, ὥς νὰ τὰ χαϊδεύῃ γλυκὰ γλυκὰ ἡ ζέστη, ἀρχίζουν νὰ διαβάζουν. Τί ὥρα! καὶ ποῦ μελετοῦν! ἔξω ἂς κάμῃ ὅ,τι θέλῃ· ἂς εἶνε τόση τρικυμία ὥστε τὰ πλοῖα ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ μὴν εἰμποροῦν ν' ἀράξουν ἐμπρὸς εἰς τὸ Μυριοφύτον, ἀλλὰ νὰ πηγαίνουν, μετὰ μαζεμένα τὰ πανιά των, κάτω εἰς τὸν κόβο ν' ἀράξουν· ἂς φουσᾷ τόσο δυνατὸς βορρᾶς ἢ θρασηῆς ὥστε οἱ μυλωνάδες νὰ δένουν καλὰ τοὺς ἀνεμομύλους ποῦ εἶνε εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Μυριοφύτου, διὰ νὰ μὴ ἀρπάξῃ ταῖς φταιρούγαις των καὶ φύγῃ· ἂς βρέχῃ τόσο πολὺ ὥστε νὰ καταιβάσῃ καὶ τὸ Ρέμμα καὶ ὁ Ποταμός, καὶ νὰ γεμίσουν τὴν θάλασσαν μετὰ τὸ κίτρινον καὶ ὥσαν λάσπη χρώμα τοῦ νεροῦ των· ἂς εἶνε καταχιονισμένος ὁ Ἀη-Λιάς, καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴν παγωνίαν τὰ μαυροπούλια ἂς ἐμβαίνουν εἰς τὰ παλαιόσπιτα διὰ νὰ σοθοῦν· ἂς εἶνε ὅ,τι θέλῃ· τὸ σχολεῖον εἶνε ζεστόν, τὰ γυαλιὰ των παραθύρων ἰδρώνουν ἀπὸ τὴν ζέστην, τὰ παιδιὰ μελετοῦν φωνακτὰ μετὰ ψαλμοφδίαν τὸ μάθημά των, ἐνῶ ἡ θερμάστρα πυρῶμένη, κατακόκκινη ἀπὸ τὰ πολλὰ ξύλα, ἀρχίζει καὶ αὐτὴ κάτι νὰ ψιθυρίζῃ, ὥς νὰ μελετᾷ καὶ αὐτὴ κανὲν μάθημα, ἢ νὰ σιγοτραγουδῇ ἀπὸ εὐχαρίστησιν!...

Πόσον τὴν ἀγαποῦν τότε τὰ παιδιὰ τὴν θερμάστραν! πόσον τ' ἀγαπᾷ καὶ αὐτὴ, ὅταν, ὥσαν νὰ τὰ φιλῇ, κάμνει νὰ ῥοδοκοκκινίσουν τὰ μάγουλά των ὥς μῆλα καὶ νὰ λαμποκοποῦν τὰ μάτια των!...

Ἀπὸ ὅλα ὅμως τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου

ἡ θερμάστρα· περισσότερον ἀγαπᾷ ἕνα μικρὸν παιδί· ἔως ὁκτὼ ἐτῶν, ὄρφανόν ἐνὸς ναύτου ὁ ὁποῖος ἐπνίγη, ὅταν εἰς τὴν Σαμοθράκην ἔπεσεν ἔξω τὸ μυριοφυτινὸν καράβι, ποῦ ἐπῆγεν ἐκεῖ κάτω νὰ φορτώσῃ κάρβουνα. Τὸ καυμένον! εἶνε τόσο πτωχόν, ὥστε φορεῖ ἀμπαδένιο ἐπανωφοράκι καὶ πανταλονάκι ἀπὸ καραβόπανον καὶ μοιάζει ὥσαν μούτσος· καὶ ὅταν κάμῃ κρῦον πηγαίνει εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν καὶ μαζεύει κάτι ξυλαρόκια, κάτι φρύγανα διὰ ν' ἀνάψουν φωτιά εἰς τὴν γωνιά των, διότι ἡ δυστυχισμένη ἡ μάννα του δὲν ἔχει παρὰδες νὰ ἀγοράσῃ ρούπαις (καυσόξυλα) ὅταν τὰς φέρουν μετὰ τὰ μουλάρια των οἱ τοῦρκοι κομιάρηδες ἀπὸ τὸ βουνόν καὶ τὰς πωλοῦν· ἀλλὰ τὰ ξυλαρόκια καὶ τὰ φρύγανα ἢ καὶ αἱ ξηραὶ κληματσίδες, τὰς ὁποίας κουβαλοῦν ἀπὸ τὸ μικρὸν των ἀμπέλι ὅταν τὸ κλαδεύουν, δὲν εἰμποροῦν νὰ κάμουν μεγάλην ζέστην φωτιά, καὶ τὸ κακόμοιρον ὄρφανόν, ὅταν κάθεται εἰς τὸ παργῶνι, δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζεσταίνῃ τὰ χεράκια του καὶ τὰ ποδάκια του· δι' αὐτὸ συλλογίζεται τότε τὴν θερμάστραν· πῶς στέκει κοντὰ της καὶ πυρῶνεται, καὶ μετὰ τί ἀγάπην τὸ ζεσταίνει τότε ἡ θερμάστρα· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τόσο πολὺ τὴν ἀγαπᾷ, ὥστε τὴν νύκτα, ὅταν κοιμᾶται εἰς τὴν

καὶ μὲ πνοὴν δροσεράν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μοναχὸς ἀνθίστατο εἰς τοὺς πειρασμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους τὸν ἐνέβαλλε, τοῦ εἶπε:

— Ὑποχώρησον, φίλε μου, καὶ δώσε μου τὴν ἀγάπην σου. Ὅσον μοῦ ἀνθίστασαι τόσον θὰ σὲ βασανίζω. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇς τί εἶνε ἡ ὑπομονὴ νεκρῶς. Θὰ περιμείνω νὰ ἀποθάνῃς, ἂν εἶνε ἀνάγκη. Ἐπειδὴ δὲ εἶμαι μάγισσα, θὰ ἐμφυσήσω εἰς τὸ ἄψυχον σῶμα σου ἓνα πνεῦμα τὸ ὁποῖον θὰ τὸ ἐμψυχώσῃ ἐκ νέου καὶ τὸ ὁποῖον δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇ πᾶν ὅτι τῶρα ματαίως σοῦ ζητῶ. Καὶ ἀναλογίσθητι, Παφνούτιε, πόσον θὰ εἶνε δύσκολος ἡ θέσις σου ὅταν θὰ βλέπῃς μὲ τὴν μακαρίαν σου ψυχὴν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν τὸ ἰδίόν σου σῶμα παραδιδόμενον εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ὁ θεὸς ἀκόμη ὅστις ὑπεσχέθη νὰ σοῦ ἀποδώσῃ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν καὶ τὴν συντέλειαν τῶν αἰώνων τὸ σῶμα σου, θὰ εὐρεθῇ καὶ αὐτὸς εἰς μεγάλην ἀμνηχανίαν. Θὰ τοῦ εἶνε τῶντι δυσχερὲς νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐν τῇ δόξῃ τῶν οὐρανῶν μίαν ἀνθρωπίνην μορφήν ἐμψυχουμένην ἀπὸ ἓνα διάβολον καὶ φυλασσομένην ἀπὸ μίαν μάγισσαν. Ποτὲ δὲν ἀνελογίσθης τὴν δυσκολίαν αὐτὴν καὶ ὁ θεὸς ἐπίσης δὲν τὴν ἀνελογίσθη περισσότερον σοῦ. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ἀναμεταξύ μας ὅτι δὲν ἔχεις πολὺ λεπτήν τὴν διάνοιαν. Ἡ ἀπλουστέρα τῶν μαγισσῶν δύναται εὐκόλως νὰ τὸν ἀπατήσῃ, ἂν δὲ ἐσπερεῖτο τοῦ κεραυνοῦ του καὶ τῶν καταρακτῶν τοῦ οὐρανοῦ, θὰ ἔβλεπε τις καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ βρέφη τῶν χωρικῶν νὰ τὸν σύρουν ἀπὸ τὴν γενειάδα. Ὁ γηραιὸς ὄφει ἀντίπαλός του ἔχει πολὺ περισσότερον ὄφεις ὁ ἀντίπαλός του ἔχει πολὺ περισσότερον πνεῦμα καὶ εἶνε θαυμασίως καλλιτέχνης. Εἶμαι ὥραία διότι αὐτὸς ἐργάσθη πρὸς στολισμὸν μου καὶ αὐτὸς μὲ ἔμαθε νὰ πλέκω τὴν κόμην μου καὶ νὰ ἔχω ροδίνους τοὺς δακτύλους καὶ ἐξ ἀχάτου τοὺς ὄνυχας. Τὸν παρεγνώρισες, φίλε μου, καὶ ὅταν ἦλθες νὰ κατοικήσῃς τὸν τάφον αὐτόν, ἐξέβαλες διὰ τοῦ ποδὸς τοὺς ἐνοικοῦντας ὄφεις καὶ ἔθραυες τὰ ὡάτων χωρὶς νὰ ἀνησυχῇς μήπως κατὰ τύχην ἀπετέλουν μέρος τῆς οἰκογενείας του. Φοβοῦμαι ὅτι εἰς καὶ ἡν ὑπόθεσιν ἀνεμίχθης. Σὲ εἰδοποίησαν μολαταῦτα ὅτι εἶνε μουσικὸς καὶ ἐρωτευμένος καὶ σὺ μὲ τὰς πράξεις σου ἐκηρύχθης ἐναντίος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς καλλονῆς. Εἶσαι ἀξιοθρήνητος ἂν ὁ Ἰεχωβά δὲν ἔλθῃ εἰς βοήθειάν σου. Ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ἔλθῃ. Ἀφοῦ εἶνε μεγάλος ὡς τὸ ἀπειρον δὲν ἔχει βεβαίως ᾧ-ρον νὰ κινηθῇ, καὶ ἂν κατὰ τύχην ἔκαμε τὴν

ἐλαχίστην κίνησιν ὅλη ἡ δημιουργία θὰ συνεκλονεῖτο. Δὸς μου ἓν φίλημα, καλὲ μου ἐρημίτα

Ὁ Παφνούτιος δὲν ἠγνόει τῶν μαγισσῶν τὰ θαύματα καὶ μὲ ἀνησυχίαν ἐσκέπτετο.

— Ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος ὅστις εἶνε τεθειμένος ὑπὸ τοὺς πόδας μου γνωρίζει τὰς μυστικὰς βίβλους καὶ κατέχει τὸ μυστήριον τῶν ἀναγεννήσεων καὶ ἀναλαμβάνει τὴν γῆνιν του μορφὴν καὶ βλέπει τοῦ ἡλίου τὸ φῶς καὶ τῶν γυναικῶν τὸ μεϊδίαιμα.

Ἐφοβεῖτο πρὸ πάντων μήπως ἡ αὐλητρὶς καὶ ὁ νεκρὸς συνηνοῦντο καὶ μήπως τοὺς ἔβλεπε συνεννοισκομένους πρὸ αὐτοῦ. Ἐνόμιζε κάποτε ὅτι ἀκούει ἐλαφρὰν φιλημάτων πνοήν.

Ὅλα τῶρα τὸν ἐτάρασσον καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐφοβεῖτο ὅχι μόνον τὰς αἰσθήσεις του, ἀλλὰ καὶ τὴν σκέψιν του.

Ἐσπέραν τινὰ ἐνῶ ἔμενε γονυπετὴς ὡς συνήθως, μία ἄγνωστος φωνὴ τοῦ εἶπε:

— Ὑπάρχουν. Παφνούτιε, ἐπὶ τῆς γῆς περισσότεροι λαοὶ ἀπ' ὅσους φαντάζεσαι, καὶ ἂν σοῦ δεῖξω πᾶν ὅτι εἶδα θὰ ἀποθάνῃς ἐκ τρόμου. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι φέρουν ἓνα μόνον ὀφθαλμὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου, ἄλλοι πάλιν μὴ ἔχοντες παρὰ μίαν κνήμην περιπατοῦν ἀναπηδῶντες. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι μεταλλάσσοντες φῦλον καὶ μετατρέποντο ἀπὸ ἄρρενας εἰς θήλειες. Ὑπάρχουν ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰς ρίζας τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς δένδρα, καὶ ἄλλοι πάλιν στερούμενοι κεφαλῆς καὶ ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν ρῖνα καὶ τὸ στόμα ἐπὶ τοῦ στήθους τῶν.

Ἄλλοτε πάλιν ὠπτασιάσθη μεγάλην ὁδὸν ἀνυψουμένην ἀπὸ φῶς καὶ ἔχουσαν ρυάκας καὶ κήπους. Ὁ Ἀριστόβουλος καὶ ὁ Χαιρέας διήρχοντο ἐν καλτασμῷ ἐπὶ τῶν συρίων ἱππων τῶν μὲ τὰς παρειὰς ἐρυθρὰς ἀπὸ τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ταχύτητα τὴν εὐχάριστον τοῦ δρόμου. Κάτωθεν μιᾶς πύλης ὁ Καλλικράτης ἀπήγγελλε στίχους μὲ τὴν αὐτάρκη ὑπερηφάνειαν τρέμουσαν ἐν τῇ φωνῇ του καὶ λάμπουσιν εἰς τὰ ὄμματά του. Ὁ Ζηνόθεμις ἐντὸς κήπου εὐρισκόμενος ἔδρεπε χρυσὰ μῆλα καὶ ἐθώπευε τὸν ὄφιν μὲ τὰς κυανὰς πτέρυγας. Κατάλευκος τὴν περιβολὴν καὶ φέρον ἀπαστρέπτουσαν μήτραν εἰς τὴν κεφαλὴν ὁ Ἐρμόδωρος ἔμενε συλλογισμένος κάτωθεν ἱερᾶς περσαίας, ἡ ὁποία ἀντὶ ἀνθέων ἐπλημμύρει ἀπὸ μικρὰς κεφαλᾶς, κεφαλᾶς ὥραίας κατὰ τὴν κατατομὴν αἱ ὁποῖαι ὡς θεαὶ αἰγυπτίαι ἐβάσταζον γῦπας καὶ ἀετοὺς καὶ λάμποντας σελήνης δίσκους. Μακρὰν

ὄλων, πλησίον μιᾶς κρήνης, ὁ Νικίας ἐμελέτα τὰς ἁρμονικὰς τῶν ἀστέρων πορείας.

Μία γυνὴ πεπλοφόρος κρατοῦσα κλάδον μύρτων εἰς τὴν χεῖρα ἐπλησίασε τὸν μοναχὸν καὶ τοῦ εἶπε.

— Πρόσεξον. Οἱ μὲν ἀναζητοῦν τὸ αἰώνιον καλὸν καὶ προσδίδουν αἰωνιότητα εἰς τὴν ἐφήμερον ζωὴν τῶν. Οἱ ἄλλοι ζῶσιν ἄνευ μεγάλων σκέψεων, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον ἐπειδὴ ὑποχωροῦν εἰς τὴν καλὴν φύσιν, εἶνε εὐτυχεῖς καὶ ὠραῖοι, καὶ μόνον διότι ζοῦν δοξολογοῦν τὸν ὕψιστον τῶν πραγμάτων δημιουργόν. Καὶ τοῦτο διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἓνας ὠραῖος ὕμνος τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι αὐτοὶ σκέπτονται ὅτι εἶνε ἀθώα ἡ εὐτυχία, καὶ εἶνε ἐπιτετραμμένη ἡ χαρὰ. Πόσον ἡλίθιος θὰ ἦσουν, Παφνούτιε, ἂν κατὰ τύχην εἶχον δίκαιον.

Καὶ τώρα ἐξηφανίσθη.

Ὁ Παφνούτιος τοιοῦτοτρόπως ἐβασανίζετο ἀπὸ πνευματικῶν καὶ σωματικῶν πειρασμῶν. Ὁ σατανᾶς δὲν τὸν ἄφινεν οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν εἰς ἡσυχίαν καὶ ἡ μόνωσις ἐπὶ τοῦ τάφου του ἦτο πολυανθρωποτέρα λεωφόρου μεγάλης πόλεως. Οἱ δαίμονες ἐγέλων ἐντὸς αὐτοῦ μεγάλους γέλωτας καὶ ἐκατομμύρια σκολήκων καὶ ἐρπετῶν ἐμμοῦντο ὅλας τῆς ζωῆς τὰς πράξεις. Τὴν ἑσπέραν, ὅταν μετέβαινε παρὰ τὴν κρήνην, οἱ σάτυροι ἀναμειγμένοι μὲ νύμφας ἐχόρευον περὶ αὐτοῦ καὶ τὸν παρέσυρον εἰς τοὺς φιληδόνους στροβιλισμούς των. Δὲν τὸν ἐφοβοῦντο πλέον οἱ δαίμονες καὶ τὸν ἐβάρυνον διὰ σαρκασμῶν, δι' ἀηδῶν ὕβρεων, διὰ ξυλοκοπημάτων. Μίαν φορὰν ἓνας μικρὸς διάβολος τοῦ ἔκλεψε τὸ σχοινίον διὰ τοῦ ὁποίου περιέβαλλε τὴν ὀσφίν του.

Καὶ ἐσκέπτετο:

— Ποῦ μὲ ὠδήγησεν ἡ σκέψις μου!

Ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ διὰ τῶν χειρῶν διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πνευματικὴν ἡρεμίαν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνάγκη, καὶ μετέβη καὶ ἔκοψε κλάδους βανανέας ἐκ τῶν πλατυφύλλων δένδρων τὰ ὁποῖα ἐφύοντο πλησίον τῆς κρήνης ὑπὸ τὴν σκιάν. Τοὺς ἔφερεν ἐντὸς τοῦ τάφου του καὶ τοὺς συνέτριπεν ἐπὶ πέτρας ἐξάγων λεπτὰς κλωστάς, ὡς εἶδε νὰ κάμουν τοῦτο οἱ σχοινοπλέκται. Ἦθελε νὰ κατασκευάσῃ σχοινίον ἵνα ἀντικαταστήσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχεν ἀφαιρέσει ὁ διάβολος. Βλέποντες αὐτὸν ἀσχολούμενον οἱ δαίμονες δυσηρεστήθησαν ὅτι ἔπαυσαν τὸν θόρυβον καὶ αὐτὴ ἡ αὐλη-τρὶς ἀκόμη ἐγκατέλιπε τὰς μαγείας τῆς. Καὶ ὁ Παφνούτιος θραύων τοὺς κλάδους τῆς

βανανέας ἐστερέωνε τὸ θάρρος καὶ τὴν πίστιν του.

— Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, θὰ νικήσω τὴν σάρκα. Ἡ ψυχὴ μου διεφύλαξε τὴν ἐλπίδα καὶ εἰς μάτην οἱ διάβολοι καὶ ἡ κολασμένη αὐτὴ γυνὴ προσπαθοῦν νὰ μοῦ γεννήσουν ἀμφιβολίας περὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ τοὺς ἀπαντῶ διὰ στόματος τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν.» Αὐτὸ πιστεύω ἀκραδάντως καὶ τὸ πιστεύω ἀκόμη περισσότερον ἂν εἶνε ἀβάσιμον. Ἡ μᾶλλον πρέπει νὰ εἶνε ἀβάσιμον, διότι ἄλλως δὲν θὰ τὸ ἐπίστευον ἀλλὰ θὰ τὸ ἐγνώριζα. Ἡ γνῶσις δὲν εἶνε ζωῆς χορηγὸς καὶ ἡ πίστις μόνον σώζει.

Ἐξέθετεν εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὴν δρόσον τὰς διαχωριζόμενας κλωστάς, φροντίζων καθ' ἑκάστην νὰ τὰς μεταλλάσῃ ὅπως τὰς ἐμποδίζῃ νὰ σαποῦν, ἔχαιρε δὲ αἰσθανόμενος ἀναγεννωμένην ἐν αὐτῷ τὴν παιδικὴν ἀπλότητα. Ὅταν ἐπλεξε τὸ σχοινίον ἔκοψε καλάμια πρὸς κατασκευὴν ψαθῶν καὶ καλάθων.

Μολονότι ὅμως ὁ Παφνούτιος ἐργάζετο καὶ προσηύχετο εἰς τὸν νεκρικὸν αὐτοῦ θάλαμον τὸν μεταβληθέντα εἰς ἐργαστήριον, ὁ Θεὸς δὲν τοῦ ἦτο εὖνους. Καὶ μίαν νύκτα ἀφύπνισθη ἀπὸ μίαν φωνὴν ἡ ὁποία τὸν ἐπάγωσεν ἐκ φρενὸς, ὡς ἀναγνωρίσαντα τὴν φωνὴν τοῦ νεκροῦ. Ἡ φωνὴ ἔκραζε γοργῶς μὲ ἐλαφρὸν ψιθυρισμὸν:

— Ἐλένη, Ἐλένη, ἔλθε μαζί μου εἰς τὸ λουτρόν, ἐμπρὸς γοργόρα.

Καὶ μία γυνὴ τῆς ὁποίας τὸ στόμα ἔφανε τὸ οὖς τοῦ μοναχοῦ ἀπήντησε:

— Δὲν εἵμπορῶ, φίλε μου, νὰ σηκωθῶ. Κάποιος μὲ ἐμποδίζει.

Καὶ αἴφνης ὁ Παφνούτιος ἠσθάνθη ὅτι ἡ παρειὰ του ἀνεπαύετο ἐπὶ γυναικεῖον στήθος. Ἀνεγνώρισε τὴν αὐλητροῖδα ἡ ὁποία ὕψωνε τὸ στήθος προσπαθοῦσα νὰ ἐγεθῇ Ἐννηκαλίσθη τότε ἀπηλπισμένος τὸ ἄνθος αὐτὸ τῆς θεομῆς καὶ εὐόδους σαρκὸς καὶ ἀλισκόμενος ἀπὸ ἀμαρτωλὴν ἐπιθυμίαν ἀνέκραξε:

— Μείνε, μείνε, οὐρανέ μου!

Ἐκεῖνη ὅμως εὐρίσκετο ἤδη ὀρθία πρὸ τῆς εἰσόδου. Ἐγέλα καὶ τῆς σελήνης αἱ ἀκτῖνες ἔκαμαν ἀργυροῦν τὸ μεϊδίαιμά της.

— Πρὸς τί νὰ μείνω, ἀπήντησεν. Εἰς ἐραστὴν προικισμένον μὲ τόσῃν ζωηρὰν φαντασίαν ἀρκεῖ ἡ σκιά μιᾶς σκιᾶς. Ἄλλοτε ἡμάρτησες, τί ἄλλο θέλεις;

Ὁ Παφνούτιος ἔκλαυσεν ἐν τῇ νυκτὶ καὶ

κάμνει τὰς σελίδας νὰ σπινθηρίζουν...

Ἡ διεύθυνσις τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου ἐφιλοτιμήθη νὰναβιβάσῃ τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν ἔργον μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν. Πλουσιώτατος καὶ κομψότατος ἦτο ὁ σκηνικὸς διάκοσμος, οἱ δὲ ἡθοιοποιοὶ ὅλοι μελετημένοι καὶ

φυσικοὶ εἰς τοὺς ρόλους των. Μόνον ἐδῶ κ' ἔκει, μερικὰ εὐφυολογήματα δὲν ἤξευραν νὰ τὰ τονίσουν ὅπως ἔπρεπε — ὅπως θὰ τὰ ἐννοοῦσεν ὁ κ. Πάπ. — καὶ τὰ κατέστρεψαν. Καὶ ἡ καταστροφή ἦτο σημαντικὴ, δεδομένου ὅτι οἱ «Ἐρασιτέχναι τῆς Ζωῆς» δὲν εἶχαν νὰ ἐπιδείξουν καὶ οὐσιωδέστερα προτερήματα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

○ ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΠΟΥ ΕΧΑΘΗ. — Δὲν εἶνε ἄγνωστος εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ὠδηγήθη μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἡμέρας τρελλὸς εἰς τὸ φρενοκομεῖον τοῦ Μιλάνου.

Ἐκλεκτός, καθὼς ἦτο, ἄφησεν ἐδῶ τὰς ριγηλὰς ἀναμνήσεις ἐνὸς μεγαλείου τὸ ὁποῖον ἐτάρασσε τὸν αἶρα. Βασιλεὺς τῶν ἡχῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀγέλη τὸν ἠκολούθει πάντοτε παιθνία, εἶχε δημιουργήσῃ ἐδῶ τὸ κράτος τοῦ Μία καλλιτεχνικῆ ἐποχῆ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία δυστυχῶς δὲν ἐπανήλθεν, ἐπληρώθη μὲ τὴν μελαχροινήν του φυσιογνωμίαν, μὲ τὰ πλατεῖά του γένεια τὰ ὁποῖα ἦσαν καὶ αὐτὰ μία ἔκφρασις ὁρμῆς καὶ ἐκινουῦντο μαζί του ὡς περὰ. Εἶνε ὀκταετία ἀρότου ἔφυγε καὶ ὑπάρχουν χεῖλη τὰ ὁποῖα προφέρουν τὸ ὄνομά του μὲ φωνὴν νοσταλγίας. Ὅταν ἀκούομεν συναυλίαν, ὅταν βλέπομεν μίαν μπαγκέταν νὰ κτυπᾷ τὸν αἶρα, ἐνθυμούμεθα ἑκείνον ὁ ὁποῖος ἦτο παρὰφρων εἰς τὴν τέχνην του, εἰς τὴν τέχνην αὐτὴν ἡ ὁποία δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ χωρὶς προσπάθειαν παραφροσύνης, καὶ ὁ ὁποῖος τώρα ἐσκοτώθη ἐντελῶς πλέον ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν πτερῶν του.

Ὁ Μπονιτσιόλη παραφρόνησε. Μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπω αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ ἀνοίγουνται λάμποντες ἀπὸ θλίψιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλων τῶν θεατῶν του ὅσοι ἐτρόμαξαν ὑπὸ τὴν μπαγκέταν του εἰς τὸν τόπον αὐτόν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀπλῶν μουσικῶν οἱ ὁποῖοι ἐπαγγελματικῶς φουστύνουν εἰς μίαν τρόμπαν ἢ σύρου ἓνα δοξάρι ἐπὶ τῶν χορδῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως αἰσθάνονται ἕως τὰ μύχια τῆς ψυχῆς τὸ ὑπεράνωθὲν των πέρασμα μιᾶς μασετρικῆς μεγαλο-

πρεπείας, αὐστηρότητος, τρομοκρατίας. Ἄν τὸ μάθουν αὐτοὶ οἱ ἀπλοὶ μουσικοὶ, εἰς τὰ χεῖλη τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα τοῦ Μπονιτσιόλη εἶχε γίνῃ παράδοσις, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ἀνάμνησίν του αἰσθάνονται ἀκόμη τὸν τρόμον ποῦ ἐνέπνεεν ὅχι ὁ μελιχρὸς μαέστρος ἀλλὰ ἡ σύντομος τέχνη του, ὁ τιναγμὸς ποῦ θὰ αἰσθάνοιτο θὰ εἶνε τὸ πλέον εἰλικρινὲς μνημόσυνον τοῦ ἀποθαμένου πνεύματος τοῦ τυράννου τῆς μπαγκέτας, τυράννου ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν βασιλικὴν σημασίαν. Ὑπεράνω τῶν ὀρχηστρῶν τῆς Κερκύρας καὶ τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε περάσει ὡς ἓνα παράστημα κατακτητοῦ τὸ ὁποῖον ἀντετάρασσε, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸ σκορπίσῃ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους ἢ τέχνη καὶ ἡ συνειδήσις. Ἡ κραυγὴ του εἶχε γίνῃ τρόμος, τὸ νεῦμα του προσταγὴ. Πρῶτην φορὰν ὑπ' αὐτὸν ἐτυραννήθη ἑλληνικὴ ὀρχήστρα, καὶ πρῶτην φορὰν, δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὑψώθη ἐδῶ μίαν θρησκείαν μουσικῆς ἐκτελέσεως, ἡ ὁποία ἐλησμονήθη τόσον γρήγορα, μόνον ὁ ἱερεὺς μὲ τὴν μακρὰν μαύρην γενειάδα ἐξέλιπε.

«Ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ παραφρονησῇ» θὰ εἴπουν ὅσοι τὸν ἤξευραν καὶ μανθάνουν τὸ τέλος ἐκείνης τῆς ὁρμῆς τῆς συντριβείσης εἰς τοὺς τοίχους τοῦ φρενοκομεῖου τοῦ Μιλάνου. Πολλάκις ἐσφενδόνισε τὴν μπαγκέταν του ἐπάνω εἰς τὰ κεφάλια τῶν μουσικῶν. Ἐπειτα μετὰ τὴν δοκιμὴν ἔσπευδε τρέμων νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τῶν ὁποίων ἔκαμεν αὐτὴν τὴν ἱερὰν βαρβαρότητα.

— Νὰ μὲ συγχωρῆς, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν μουσικὸν τοῦ κοντραμπάσου. Δὲν σὲ χτύπησα ἐγώ. Ἡ τέχνη.

Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ τρομερὰ δοκιμὴ, ὁ ὥραϊος

διδάσκαλος ἔκαμεν τὴν προσφιλεῖ του διδασκαλίαν, μίαν ἀνάλυσιν τῶν τεμαχίων ποῦ ἐπρόκειτο νὰ δοκιμασθῶν, μίαν θεωρίαν μουσικῆς, θεματικῆς, ἱστορικῆς. Ὅσοι ἐνοιώθην, ἐνοιώθην, ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς. Ὅσοι δὲν ἐνοιώθην, ἐμάντευαν. Ἀβάντε! Καὶ ἡ μπαγκέτα ὑψώνετο ἐτοίμη νὰ θρασυθῇ, σύμβολον τοῦ τρόμου, σκῆπτρον. Μετὰ τὴν δοκιμὴν ἡ τρικυμία ἐγένετο ἐν ἡσυχῇ ἀκρογιάλι καλωσύνης. Ὁ μαέστρος ταπεινότητος, εὐμορφάδας ψυχικῆς. Ὁ μαέστρος διέχυνεν ὅλα τὰ μειδιάματά του εἰς τὸν ἀπλοῦν μουσικὸν τῆς ὀρχήστρας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐφρόντιζε πάντοτε νὰ μὴ φαίνεται οὔτε κατὰ μίαν τρίχα ἀνώτερος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ποῦ ἐζητεῖ νὰ μηδενίσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπέναντι τῶν δούλων του, ἦτο ὁ συνθέτης τοῦ «Λεωνίδα ἐν Θερμοπύλαις» μιᾶς συνθέσεως τρομακτικῆς, ἦτο ὁ συνθέτης τοῦ «πρῶτου μαθήματος» τὸ ὁποῖον μετὰ ῥίγους ἤκουσαν ἐν στενῶν κύκλῳ μίαν φορὰν οἱ ἐδῶ μουσικοὶ διδάσκαλοι, ὁ συνθέτης ὁ ἐκτιμώμενος εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ συνθέτης ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ τίποτε ἐλαφρόν, ἀλλὰ ἔτεινον αἱ γενναῖαι ἐμπνεύσεις του πάντοτε εἰς κολοσσιαῖα συμφωνικά ποιήματα, συντρίβοντα τὴν ὀρχήστραν, περιπατῶν μὲ μεγάλα βήματα ἐπάνω εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ὀμίλου τῶν Φιλομούσων, σκεπτόμενος, καὶ κρατῶν δύο πράγματα ἰσομε-

γέθη — εἰς τὸ ἓνα χέρι τὴν πίπαν, εἰς τὸ ἄλλο ἓνα βρέφος μέσα εἰς μίαν σακκούλαν κρεμασμένην ἀπὸ τὸν τράχηλόν του — τὸν Ἀλτσιμπιάντε τὸν υἱόν του, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε ὄνομα ἀπὸ τὴν χώραν ποῦ τὸν ἐνέπνεε τὰ συμφωνικά ποιήματα, ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Κάποτε ἠκούσθη ὁ πολυδαίδαλον μορφώσεως ἄνθρωπος νὰ ὁμιλῇ παράδοξα καὶ ἐπιστημονικώτατα διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς Ἀκροπόλεως. Τὴν νύκτα δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ὁ μεγαλειότερος Βοημὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐξῆ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ δὲν ἔξῃ ποτὲ χωρὶς ἀφέντι. Καὶ ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἐκλεκτοὺς ποῦ ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἀθηναϊκοῦ πνεύματος, σκιάσας μίαν ἐποχὴν τῶν Ἀθηνῶν μὲ ἓνα συνοφρύσμα αὐστηρᾶς τέχνης, μὲ μίαν τρομοκρατίαν ἀληθείας καὶ συνειδήσεως. Εἰς τὸ φρενοκομεῖον τοῦ Μιλάνου κατὰ ποῦ θὰ ἀπέμεινε βεβαίως αἰσθανόμενον μέσα εἰς τὸν λειτουργὸν μαέστρον, θὰ θρηνηθῇ ἑκείνο ποῦ ἐχάθη, καθὼς ὁ Βιζυηνὸς ἔγραφεν εἰς τὸ φρενοκομεῖον, βλέπων τοὺς ἀγροὺς διὰ τοῦ παραθύρου:

Κὶ ἀπὸ τότε ποῦ θρηνηθῶ
τὸ ξανθὸ καὶ γαλανὸ
κὶ ἐπουράνιο φῶς μου,
μετεβλήθη ἐντὸς μου
ὁ ρυθμὸς τοῦ κόσμου!

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

Μεταξὺ τῶν ξένων ποιητῶν ὁ Σέλλεϋ ἔλαβε τὰς περισσότεράς ψήφους. Μία ἐκ τῶν πολλῶν ἀπαντήσεων, χαριτωμένη καὶ εὐφυής εἶναι ἡ τοῦ ποιητοῦ Ἀδόλφου Μποσό, ὁ ὁποῖος λέγει αὐτὰ περίπου:

Ἡ ἐρώτησίς σας εἶνε πολὺ νόστιμος καὶ πολὺ ἀδιά-
κοιτος. Μὲ ἐρωτᾶτε ποῖον ποιητὴν προτιμῶ. - Ὅλους.
Κάθε ποιητής, χωριστά, εἶνε δι' ἐμὲ ὁ ποιητής, τὴν
στιγμὴν καθ' ἣν μὲ κάμνει κοινωνὸν τῆς ψυχῆς του.

Οἱ φιλόσοφοι λέγουν· τίποτε τὸ ὥρατον αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Τὸ κατ' ἐμὲ προτιμῶ τὰ πράγματα, τὰ ὑποτί-
ποντα εἰς τὴν συνειδηθῆν, ἀπὸ τὰ ἀφηρημένα ἀερο-
λογήματα. Ὅταν ἔχω τὴν συναίσθησιν ἐνὸς ὥραιου
πράγματος, ἡ συναίσθησις αὕτη συγχίνει, κατατὰ
τὴν ὑπαρξίν μου δολόκληρον. Ὅλη ἡ δύναμις τοῦ
εἶναι μου, ὅλη μου ἡ Ζωή, ὅλον τὸ μυστήριον
τοῦ ὁποῖον ἀποκαλῶ „τὸ ἐγὼ μου“ ἀποκαλί-
πεται τότε εἰς ἑμάντον ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτοῦ
τοῦ συναισθήματος, ὅλον τὸ εἶναι μου νομίζω ἐκεῖ-
νην τὴν στιγμήν ὅτι ἐκεῖ συγχεντρώνεται. Τὴν στιγ-
μὴν ἐκείνην, τὸ ὥρατον αὐτὸ τὸ ἰδιαιτέρον—τὸ σχε-
τικὸν ἀν θέλετε - εἶνε δι' ἐμὲ ἀπόλυτον. Καὶ εἰμπορῶ
νά εἶπω τότε κάθε ποιητὴς γίγεται τότε ὁ ποιητής.
Κάθε γυναῖκα, ὅταν τὴν ἀγαπᾷμεν, ἀντιπροσωπεύει
δι' ἡμᾶς ὅλον τὸν ἔρωτα, διότι τότε λησμονοῦμεν
ἅλα τὰ ἄλλα. Διὰ τοῦτο καὶ κάθε ποιητής, ὅταν τὸν
ἀγαπᾷμεν, εἶνε δι' ἡμᾶς ὅλη ἡ ποίησις.

Διὰ τὸν Οὐγγῶ ἐῖνε προτιμώτερον σήμερον νὰ
σιωπήσωμεν· ὁ Οὐγγῶ καθίσταται ἀντιζείμενον θρη-
σκειᾶς τοῦ ἔθνους. Πρέπει νὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ
τὸν ἀγαποῦμεν με καρδίαν ἀπλοιοῦν. Δὲν χάνομεν τὸ
δικαίωμα τῆς γνώμης μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν.

ΒΕΡΛΑΙΝΕΙΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ. Χαρακτηριστικὸν τῆς αὐξανούσης λατρείας πρὸς τὴν ποίησιν τοῦ Βερλαίν, μίαν ποίησιν κατ' ἐξοχὴν αὐθόρμητον καὶ εὐλογητὴν, ἐλευθερὰ ἀπὸ πάσης ἐπιτήδευσιν καὶ περιτέχνησιν, ἀναβλύζουσαν ἀπὸ τὰς καθαρωτέρας πηγὰς τοῦ αἰσθητικῆτος καὶ παρουσιάζουσαν τὴν μουσικωτέραν ἐκδιόλῳσιν τῆς λυρικῆς ποιήσεως τοῦ τελευταίου αἰῶνος, εἶνε ἡ ἐκδοσις εἰδικῶς περιοδικῶν ἀφιερωμένων εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἔργου τοῦ Βερλαίν, ὑπὸ τὸν τίτλον „Βερλαίνεϊος Ἐπιθεώρησις“. Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς νέας ταύτης ἐπιθεωρήσεως περιέχει μετὰν ἄλλων λίαν ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ Φρανσίς Βιελέ Γκριφεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν „Ἀνέκδοτοι σημειώσεις περὶ τοῦ Παύλου Βερλαίν“ Ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ: „Μοῦ ἔκαμε γοητευτικὴν ὑποδοχὴν, μὲ ἕνα χαμόγελον φαιδρότητος“ μὲν ὠμίλησε διὰ τοὺς πρώτους μου ἀτελεῖς στίχους μὲ ἐπιείκειαν καὶ λεπτότητα, μὲν ὠμίλησε διὰ τὴν τέχνην χωρὶς ἀπισιοδοξίαν καὶ διὰ τὰ πράγματα τῆς πατριδος χωρὶς ἀποθάρρυνσιν. Μοῦ ἐγκωμιάσας τὸν Ἀμαρτίνον μὲ λατρείαν, μὲν ἀνέφραγεν ἐπισυόδια τοῦ Β κτωρος Οὐγκὼ τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει εἰς τὰς Βρυξέλλας κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του. Νέος τότε, ἀγνωστος, πυραγωγολιζόμενος ὁ Βερλαίν ἐπλησίασας τὸν ἑνδοξὸν γέγοντα μὲ ταπεινοφροσύνην. Ὁ Οὐγκὼ εἶχε προαισθανθῇ τὸ σημαντικὸν μέλλον τοῦ Βερλαίν. Μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομά του, ἐστράφη ζωηρῶς πρὸς αὐτὸν καὶ ἀφροῦ τοῦ ἀτένισε ὀλίγας λέξεις δειξίσεως, ἤρχισε ν' ἀπαγγέλλῃ ἀπὸ στήθεος μίαν εἰκοσάδα στίχων τοῦ νεωροῦ ποιητοῦ, ἀπὸ μίαν μικρὰν του συλλογὴν, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ Σενλί, δαπάναις τοῦ ἰδίου ποιητοῦ, εἰς διακόσια ἀντίτυπα καὶ τῆς ὁποίας ὁ τίτλος μόλις μετὰ μίαν εἰκοσιπενταετίαν ἔγεινε γνωστός, τὰς „Romances sans paroles“ Ἡ Βερλαίνεϊος Ἐπιθεώρησις“ δὲν θ' ἀρνηθῇ τὰς στήλας τῆς καὶ εἰς τὰ γράφεται ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ποιητοῦ „τοὺς ὑβριστάς τῆς μεγαλοφυΐας“ δηλαδὴ

τὸν Φουζέ, τὸν Φαγέ, τὸν Δούμιζ, τὸν Βρισσὸν καὶ
τὸν Ραμώ.

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΔΟΥΤΣΗ.—Τὸ ὄνομα τοῦ Καρδούτση εἶνε τὸ μόνον σήμερον ἐκ τῶν συγχρόνων, τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς τὸν σεβασμὸν καὶ τὸν θαυμασμὸν ὧων, ἀνευ ἐξαιρέσεως. Καὶ ἡ ἐκδοσις τῶν „Ἀπάντων“ τοῦ ποιητοῦ, τὴν ὁποίαν παραδίδει εἰς τὸ κοινὸν ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Ζαννέλλη τῆς Βολωνίας περιλαμβάνουσα ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ Καρδούτση ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τοῦ 1900 ἔτυχε ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς καθ’ ἅπασαν τὴν Ἱταλίαν. Πεντήκοντα ἔτη τέχνης, ἀγώνων, ἐρωτῶν, πόνων, διέρχονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας εἰς τὰς χιλιάδας τῶν σελίδων αὐτῶν. Ἡ Ἱταλία δυνάται νὰ χαιρετίσῃ τὸν μεγαλειέτερον τὸν ἐπιζώντων ποιητὴν τῆς, τὸν μεγαλειέτερον ἴσως τοῦ XIX αἰῶνος, μετὰ τὸν Δεοτάρδην, τὸν ποιητὴν ὅστις δὲν ἐγνώρισεν ἕως τώρα ἄλλο ἀπὸ τὴν τραχεῖαν ἐπιμόνον ἐργασίαν, τὰς ἔχθρας τῶν ἀντιπάλων ἀντιπάγων, τῶν ὁποίων κναεῖς πλέον δὲν ἐνθυμεῖται οὔτε τὰ ὀνόματα, τὴν πλέον λυσσαλέαν πολυεμφύλιν, τὰς βίαιας περιφρονησείας καὶ ὅστις περιεφρόνησε τὴν ρεζιλίαν, τὰς ἐρίδας τῶν φιλολόγων, τὰς μυροτότητας τῆς δημοσίας ζωῆς, τὸν θόρυβον τοῦ πλήθους, τοὺς θαυμασμοὺς τῶν ξηλασμένων, τὰς ἡλιουπτίας τῶν ἀνιχνῶν καὶ ἔζησε καὶ ζῇ μόνος μὲ τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσεν ὅλην του τὴν ζωὴν. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τῶν „Ἀπάντων“ τοῦ Καρδούτση ἐκ 10,000 ἀντιτύπων ἐξηγνήθη ἐντὸς μαῶς ἐβδομάδος, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀληθὴς δόξα ἀρχὰ ἡ γρήγορα ἔρχεται εἰς τοὺς ἀξίους αὐτῆς. Καὶ ὁ Καρδούτσης ἐργάζεται ἀκόμη μαζράν τοῦ θορύβου, εὐθύς καὶ τίμιος ὅπως εἰς τὰς πρώτας του ἡμέρας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΝ τῆς 7 τοῦ ἀρχαιολογικοῦ καὶ φιλολογικοῦ τμήματος τοῦ «Παροναύτου» ὁ ἀντιπολιτοάρχος κ. Ρεδιάδης ἀνεκοίνωσε μελέτην τὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσδιορισμὸς κατὰ χώραν τῆς ἐν Σαλαμίᾳ ναυμαχίας καὶ τοῦ ζήτημα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐξερευνήσεως τοῦ βυθιοῦ».

Στηριζόμενοι επί προγενεστέρας ἐξδοθεύσης μελέτης του ὁ κ. Ρεδιάδης ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ παρατάξις ἦν παρὰ τὸ Ῥοδάδος εἶνε παρὰ τὰς ἀγγραφοβλίας, μετέφερε τὸ πεδίον τῆς μάχης μᾶλλον πρὸς τὴν Ψυτάλειαν, ἀντικρούσας τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ ναυμαχία διεξήχθη ἐν τῷ βάθει τῶν στενῶν ὡς παραδέχονται σήμερον. Περὶ τὸν χώρον τούτον θεωρεῖ ἀπαράληπτον ἀνασκάψουσιν τοῦ βυθοῦ ἦν νομίζει ἦττον τῶν ἐν Ἀντικυθίῳ γενομένων ἐργασίων δυσχερῆ ὡς ἐκ τοῦ μικροτέρου βάθους, ἐκ μελέτης δὲ τῆς ὕδρογραφικῆς κατασκευῆς τῶν μερῶν ἐκείνων συμπεραίνει ὅτι καταρτίσεις ἐκ τῶν πέριξ ἀκτῶν ἔχουσι γίνει καλῶς, ἵνα τὰ ναυάγια. Μικροὺς τινὰς δὲ λοφίσκους ἄμμου διακόπτουσας τὴν γενικὴν ὁμαλότητα τοῦ πυθ-
νός ἐξ ἄμμου παρὰ τὴν Ψυτάλειαν ἐνθα συνέβη τὴν τροπὴν, ἀπέδωκεν εἰς τὴν πιθανὴν ὑπαρξίν ἐκεῖ κεκαλυμμένων ναυαγίων. Ἐπειδὴ δὲ σημεῖον πρὸς διατήρησιν τῆς ξυλίας ἐμβυθίζουσιν αὐτὴν ἐν ἰλῷ ὡς γίνεται ἐν Tourlaville, ὁπότε τὸ θαλάσσιον ὕδωρ διητοιχόμενον καθίσταται ὑφάλμυρον, ὅπερ κρίνεται τὸ ἄριστον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ξυλίας, συνεπέραναν ὅτι ἀναμιμνήσκως ἡ σκληρὰ ξυλία, προσεχομένη κυρίως ἐκ τῶν παραλίων τῆς Συρίας, πιθανὸν εἶναι νὰ διατηρῇται ἐν τῷ βυθῷ.

Ἐπίσης δὲ ὡς ἐδιδάχθημεν ἐξ Ἀντικυθήρων, καὶ ὁ
χαλκὸς ὁ ὁποῖος ἀπετέλει τὴν πρώτην ὕλην τοῦ ὀπλι-
σμοῦ τῶν ἀντιπάλων διατηρεῖται ἐπίσης ἐμβυθι-
σμένος ἐν αὐτῷ.

Ἐκ τούτων συνεπέραναν ὁ κ. Ρεδιαδῆς ὅτι ἐν τῇ
βυθῷ τῆς Σαλαμῖνος χρούπτονται οὐ μόνον ἀντιζέιμενα
πιθανῶς πολύτιμα ἀλλὰ καὶ ἡ λύσις ζητημάτων σχε-
τιζῶν πρὸς τε τὴν ναυπηγίαν καὶ τὴν ναυτικὴν ἀρ-
χαιολογίαν.

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΟΜΙΛΙΑ τοῦ ἁγγλου ἀρχαιολόγου καὶ Πῆν η'κούσθη ἀπὸ ὅσους ἐτυχόν τελευταῖως νὰ ἐφθεοῖν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου. Ὁμιλία γενομένη εἰς κύκλον περὶ γηγυτῶν περὶ τῆς ἀγγειοπλαστικῆς τῶν ἀρχαίων. Ὁ κ. Πῆν ὁμίλησε περὶ τοῦ κύλλους τῆς διακοσμήσεως τῶν μυκηναϊκῶν ἀγγείων καὶ περὶ τῶν θαυμασίων σχημάτων τῶν τοῦ 4ου αἰῶνος. Εἰς τὰς γραμμὰς τῶν ἀγγείων κατέδειξε τὰς γραμμὰς τοῦ γυναικεῖου σώματος, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐνεπνεύστο οἱ τεχνίται τὴν στάσιν τῆς χορευτρίας εἰς τὴν χαριτωμένην λήκωνον καὶ τὴν ὀρθίαν ἱσταμένην γυναῖκα μὲν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν εἰς τὰς μὲν διαλάβας λαβὰς ἀγγεία Ἡ ἀγγειοπλαστικὴ τῶν ἀρχαίων ἔχει γίνεαι ἀντικείμενον σπουδαίων μελετῶν αἰ ὁποῖαι ἐνίσχυσαν ὑποθέσεις πινὰς ἣ διέλυσαν πεπλανημένας γνώμας. Αἱ ἱστορικαὶ παραστάσεις εἰκονιζόμεναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγγείων ὑπῆρξαν ἀρετῆριά τῶν μελετῶν αὐτῶν. Καρεῖς δὲν ἀγνοεῖ τὴν πρὸς τὰ ἀγγεία ἀγάπην τῶν ἀρχαίων, ἀποτελούντα ὠραιότατον διάκοσμον τῶν οἰκῶν. Ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν παραστάσεων ὡς γνωστῶν αἱ παρειαὶ τῶν ἀγγείων εἶχον καὶ ἀπλὰς διακοσμητικὰς ἀπεικονίσεις αἰ ὁποῖαι προσέδιδον εἰς τὰ ἀγγεία καλλιτεχνικωτάτην ὕφιν.

ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΝΙΚΑ. — "Όταν ἐπρωτοφάνη εἰς τὴν σκηνὴν ὡς Εὐαγγέλια Ρούσου, — μικρὰ κόρη, δεκατεσσάρων μόλις ἔτών, — καὶ ἔπαιξε μερικὸν ῥόλον ἀναλόγον μετὰ τὴν ἡλικίαν της, εἶχεν ἑμπνευσθὴ τὰς ἀνάλογους ἐλπίδας. Ἀπετέλει ἐξέλιξιν τῶν γονέων ὁρασιωτέρας ἐλπίδας. Καλῶν ἡθοποιῶν καὶ τὴν δύο, καὶ εἶχε τῆς μητρὸς της τὸ ὡραῖον παράστημα καὶ τὴν λεπτὴν χάριν τοῦ πατρὸς της. Ἡ κληρονομικότης τὴν εἶχεν εὐνούσει, καὶ συνήγου τόσα φυσικὰ χαρίσματα, ὅσα οὐδεμία ἄλλη τῶν ἀρχαρίων ἡθοποιῶν τῆς ἐποχῆς της. — τὸς ἔλειπεν ἡ εὐκαιρία διὰ νὰ τὰνα-

χλῆς τῆς.
 Δυστυχῶς τῆς ἔλειπεν ἡ εὐκαιρία διὰ νὰ ταῖνα-
 πύξῃ. Τὴν ἠδίδχετο τὸ περιβάλλον. Οἱ θιασάρχαι,
 ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔκαμε τὸ καλλιτεχνικὸν τῆς στάδιον,
 οἱ βιομήχανοι αὐτοί, οἱ κερδοσκοποῦντες ἐπὶ τῆς συγ-
 κινήσεως τῶν ἀσθῶν, δὲν ἦσαν βέβαιοι οἱ καλλίτεροι
 διδάσκαλοι καὶ ὁδηγοὶ τῆς νεαρᾶς ιδιοφυΐας. Καὶ
 εἶνε θαῦμα πῶς ἐπέζησε, κατόπιν τόσων στρεβλώ-
 σεων καὶ κακώσεων, ἡ ιδιοφυΐα τῆς Εὐαγγελίας Νίκας,
 πῶς ἐπροόδευσε μέσα εἰς τὰ δεσμὰ της, καὶ πῶς κα-
 τάρθρωσε νὰ κάμῃ ὅτι ἔκαμε κατὰ τὰ τελευταῖα
 ταῦτα ἔτη εἰς τὰ θερινὰ θέατρα τῶν Ἀθηνῶν.

[illegible]

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΡΙΜΠΩ. Ἡ ἀποχώρησις ἐκ τοῦ „Γαλλικοῦ Κολλεγίου“ τοῦ ἐπιφανοῦς γάλλου ψυχολόγου Θεοφίλου Ριμπώ, ὅστις ἐπὶ δεκα-

πενταετίαν ἐδόξασε διὰ τῆς διδασκαλίας του τὴν ἔδραν τῆς ψυχολογίας, ἀποτελεῖ τὸ γεγονός τῶν ἡμερῶν τούτων, ἐν Γαλλίᾳ καὶ πανταχοῦ ὅπου αἱ ἐργασίαι τοῦ Ριμπώ ἔτυχον τῆς ἐξαιρετικῆς ἐκτίμησης καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ὁποίων κατέκτησαν διὰ τῆς πρωτοτυπίας καὶ τῆς βαθύτητος αὐτῶν. Ὁ ἀκαταπόνητος ἐργάτης ἀποχωρῶν τῆς ἔδρας, δὲν ἀπέβληκεν εἰς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ρασαίωσιν, κατόπιν μακροῦ καὶ ἐνδόξου σταθίου. Ἐξ ἐναντίας ἐνόμισεν ὅτι ἡ προφορικὴ διδασκαλία ἀπεστέρει αὐτὸν πολυτίμου χρόνον διὰ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ψυχολογικὰς ἐργασίας καὶ ἐρεῦνας, χάριν τῶν ὁποίων ἀπεφάσισε νὰ ὑποκαταστήσῃ εἰς τὸ βῆμα τὸ βιβλίον. Ὑάτῳρον ἐν τούτοις οἱ φρονούντες ὅτι τὸ βιβλίον δὲν ἀναπληρῶνει ἐπαρκῶς τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν καὶ ὅτι δὲν εἶνε τὸ ἴδιον νὰ ἀναγνώσῃ κανεὶς π. χ. τὴν „Ψυχολογίαν τῶν Δισθημάτων“ τοῦ μεγάλου ψυχολόγου μὲ τὰ νὰ παρακολουθῇ τὰ ὥραια ἐκείνα μαθήματα εἰς τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ σκέψις του ἐκδηλωνμένη βαθμυόν, καθαρῶς ὁριμένη, τελειομένη ὁσμύερα, ἀπεκρυσταλλοῦν ἐπὶ τέλους εἰς ἕν σοφὸν βιβλίον. Εἰς τούτου οἱ γάλλοι σπουδασταὶ καὶ οἱ ξένοι, οἱ συρρέοντες εἰς τὴν εὐγλωττον διδασκαλίαν τοῦ Θεοφίλου Ριμπώ, βαρέως φέρουσι τὴν στέρησιν τοῦ πολυτίμου τῶν διδασκάλου.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΓΑΛΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑΝ. Ὁ Πιέρ Μιλ δηγείται
περιεργότατον γραφολογικὸν ἀνέκδοτον εἰς τὸν „Χρό-
νον” τὸν Παρισίαν. Ἡθέλησα, λέγει, πρὸ ὀλίγων
ἐτῶν νὰ κάμω ἕνα πείραμα γραφολογικόν. Ὡς πρῶ-
την συνθήκην, διὰ νὰ καταστή τὸ πείραμα σημαντι-
κὸν καὶ ἐνδιαφέρον, ἐθεώρησα τὸ νὰ εἶρω γραφο-
λόγον, ἀγνοοῦντα ἐντελῶς τὸν γραφικὸν χαρακτήρα
τὸν συγγραφέον, τὸν ὁποῖον θὰ ὑπέβαλλα τὰ χειρό-
γραφα. Ἀτετάθην εἰς ἕνα ἐπαρχωρίτην ὑπάλληλον
ἐστερημένον πάσης ἀξιώσεως καὶ σαλτατισμοῦ,
ἔχοντα δὲ ἔμφυτον τὸ δῶρον τῆς γραφογνωσίας καὶ
ἀγνοοῦντα ἐντελῶς τὸν γραφικὸν χαρακτήρα τοῦ
Φραγκίσκου Σαρσαί, τοῦ Ζολά, τοῦ Βουντιερό καὶ τοῦ
Βουρζέ, τὸν ὁποῖον τὸν ὑπέβαλα χειρόγραφα τινά.
Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀποτελέσματα ὑπο πολλὰς
ἐπιφύρας ὑπῆρξαν ἐκπληκτικά. Ἰδοὺ αἱ γνώμαι τὸν
γραφολόγον. Περὶ τοῦ Σαρσαί: „Φιληδονία ἀξιοση-
μειώτος. Αἰσθημα προσοπικότητος ἔντονον. Μετρίως
ἐπιμελούμενος τῆς μορφῆς καὶτοι προσπαθεῖ νὰ εἶνε
μεθοδικὸς καὶ σαφής. Ἐνεργητικότης μετρία, φιλο-
πορφία. Ἰσορροπία ὡς πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὸ αἰ-
σθημα”. Περὶ τοῦ Ζολά: „Φιληδονία εἰς μέγαν βα-
θμόν, ζοηρά μάλλον ἢ λεπτία. Ἀζλόγητος αὐτοεπί-
μησης. Πεποῦήσις εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις. Αἰσθημα
προσωπικότητος καταπληκτικόν. Διάνοις, τάξις, ὁζο-
νομία, ἀνευ φιλαργυρίας. Προνοητικότης ἀορίστη.
Ἐνέργεια καὶ σταθερότης σημαντικὴ... “. Περὶ τοῦ
Βουρζέ, τὸν ὁποῖον ἐπέδοθι φράγκελς ἐντελήγραφος,
ὀλίγιστα δηλονότι στοιχεῖα: „Χαρακτήρ ἀρετρία λογι-
κός. Πνεῦμα ἐλευθερον, μεθοδικὸν καὶ καλλιτεχνικόν.
Κάποια φιληδονία. Κομφινία... “. Περὶ τοῦ Βουντι-
ερό: „Ἐνέργεια, ποροτυπία. Χωρακτήρ καλλιτε-
χνικός καὶ ζοηρός. Μετρίως λογικός”.

Ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν προκηρυχθέντα φωτογραφικὸν διαγωνισμόν τῶν „Παναθηναίων“ θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προσεγὲς τεύχος.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Πατριωτισμός κατά παραγγελίαν. — Ἡ Ἑταιρία ὁ "Ελληνισμός" προκηρύσσει διαγωνισμόν πρὸς συγγραφὴν ποιήματος, ὑπόθεσιν ἔχοντος τὴν Μακεδονίαν, τὸν ἐκπαλαί ἑλληνικὸν χαρακτήρα τῆς πατρίδος τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἐξυμνοῦντος τὴν παλαιὰν αὐτῆς εὐκλειαν, τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ιδέας καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐπίσης τὸ ὁρθόδοξον αὐτῆς θρησκευτικὸν αἶσθημα, τὸν ἀρρηκτον μετὰ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ σύνδεσμον ὡς καὶ τὴν δημιουργηθεῖσαν ἐπ' ἐσχάτων ἐκρυθμὸν κατάστασιν, ἕνεκα τῶν ποικιλοπύμων προπαγανδικῶν ἐταιριῶν. Τὸ ἐν λόγῳ ποίημα δεόν νά ἔχῃ ἐνθουσιαστικὸν χαρακτήρα, ν' ἀποπνέῃ φιλοπατρίαν, δυνάμενον νά καταστή ἔθνικὸν ἐμβληματικὸν κλπ.

Ἡμεῖς προτείνομεν νά βραβευθῇ ἡ προκήρυξις.

Ἡ „Θεοράστρα τοῦ Σχολείου“ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Κουρτίδου εἶναι ἐν τῶν ὠραιότερων παιδικῶν διηγημάτων τοῦ συνεργάτου μᾶς, τὰ ὁποῖα ἀναδημοσιεύει μετὰ τινος ἡμέρας εἰς ἰδιαίτερον τομίδιον, εἰκονογραφηθὲν ὑπὸ τῆς Ἀδῶς Θαλείας Φλωρᾶ.

Ὁ κ. Σωτήριος Στρατήγης ὑποβάλων εἰς τὴν ἱστορικὴν σχολὴν τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου διατριβὴν ἐπὶ ὕψιγενσίᾳ, πραγματευομένην τὸν „μετασχηματισμὸν ἐν ταῖς ραχτικαῖς πυλέσι“ ἐξελέγη παμψηφεί ὑψηλῆς τῆς μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας.

Εἰς τοὺς συνεργάτας κάποιον καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν θὰ ἐσυμβουλευάμεν πρὶν παρουσιασθῶν ὡς χορηγοὶ τῶν ἄλλων νά ἀνοίγουν κάποτε καὶ κανένα λεξικόν.

Νέα σχέδια τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ζαπτείου ἀναγγέλλονται πρὸς ἐξοραϊσμὸν τοῦ ὠραιότερου ἀθηναϊκοῦ περιπάτου δι' ἀνεγέρσεως περιπτέρων καὶ δι' ἡλεκτροφοτισμοῦ τῶν δεινδοστοιχιῶν τοῦ κήπου.

Ὁ φιλολογικὸς Σύλλογος „Παρνασσός“ προκηρύττει διαγωνισμόν πρὸς συγγραφὴν μονοπράκτου κωμῆς ἐμμέτρου ἢ πεζῆς. Προθεσμία πρὸς ἀποστολὴν ὑπόθεσιν ἢ 8 Ἀπριλίου. Ἡ βραβευθεῖσα κωμῆς λαμβάνει γέρας 200 δραχμῶν.

Ἡ Ἑταιρεία Φιλοτέχνων προκηρύσσει διὰ τὴν 20 Μαΐου 1902 καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ „Αἰταῖφ“ ἐν Ν. Φαλήρῳ. Εἰς τὴν Ἐκθεσιν εἶνε δεκτὰ ἔργα ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς, ξυλογραφίας, χαλκογραφίας, πλαστικῆς κλπ. ἑλλήνων καὶ ξένων καλλιτεχνῶν. Δύνανται νά ἐκτεθῶσι καὶ ἔργα παλαιῶν καλλιτεχνῶν οἰασθῇποτε ἐποχῆς καὶ ἐθνικότητος, ὡς καὶ καλὰ ἀντίγραφα εἰκόνων μεγάλων τεχνιτῶν.

Τὴν Κυριακὴν 10 Μαρτίου ἡ κ. Καλλιρόη Παροῦν ἐώρτασε τὴν δεκατετατηρίδα τῆς „Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν“. Ὁλος ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐορτήν, τιμῶν τὴν ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν τῆς ἑλληνίδος δημοσιογράφου.

Τὸ τυπογραφεῖον Π. Δ. Σακελλαρίου ἔλαβε παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων τὰ διπλώματα τῶν ἀπονεμηθέντων εἰς αὐτὸ δύο βραβείων τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τῶν Παρισίων τοῦ 1900, ἑνὸς χρυ-

σοῦ διὰ τὰς τυπογραφικὰς ἐργασίας καὶ ἑνὸς ἀργυροῦ διὰ τὰς ἐκδόσεις του.

Διηγείτο μία ἀνεψία τοῦ Βέρδη εἰς φίλον τοῦ μεγάλου μουσουροῦ περὶ τῆς μετριοφροσύνης καὶ ἀπλοτητός του εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῆς ζωῆς.

«Οὐδέποτε, ἔλεγεν, ὁ καὶνός μου κατελήφθη ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς μεγαλομανίας ἢ ὁποῖα εἶνε τόσον συνήθης εἰς τοὺς καλλιτέχνας. Ὑπῆρξε πάντοτε μετριοφρονέστατος καὶ ἰδίως ἀπλουστάτος καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα τῆς ζωῆς του. Κανὲν στολίδι ἐπάνω του· καμμία ἐκζητήσις ποτέ, καὶ τὸ ἐνδυμῆ του, καθαρῶτατος καὶ ταπεινότητος ἔτρεφε μῖσος πρὸς ὅλα ἐκεῖνα τὰ μικροπράγματα μὲ τὰ ὁποῖα τόσοι πλούσιοι ἢ πλουτίζοντες γεμίζουν τὰ σπῆτια των».

NEA BIBLIA

Ἐξεδόθησαν

ΕΡΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ἐκδίδονται ὑπὸ Γρηγορίου Σ. Βυζαντίου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902. Σχ. 8ον, σελ. 402.

ΧΕΡΤΣΒΕΡΓ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου. Τόμος πρῶτος, τεύχος δευτέρον. [Βιβλιοθήκη Μαρασλή τευχ. 158. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902. Σχ. 8ον, σελ. 192.]

BULLETIN DE CORRESPONDANCE HELLÉNIQUE VII—XII. — Vingt-quatrième année 1900 avec 19 planches et 23 figures dans le texte. Athènes, imprimerie P. D. Sakellarios In. 8, p. 294.

BULLETIN DE CORRESPONDANCE HELLÉNIQUE I—VI. — Vingt-cinquième année 1901 avec 2 planches et 33 figures dans le texte. Athènes, imprimerie P. D. Sakellarios In. 8, p. 240.

ΣΚΕΥΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΕΝ ΤΑΙΣ ΡΑΧΤΙΚΑΙΣ ΠΥΛΕΟΙΣ ὑπὸ Σωτηρίου Κ. Στρατήγῃ.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Στρατήγῃ, πραγματεύεται περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν διαφορῶν μορφῶν τῆς ραχτικῆς πυλῆος καὶ τοῦ τρόπου τῆς καταμετρήσεως αὐτῶν περὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ καὶ τῶν περιπτώσεων τῶν ραχτικῶν πυλῆων κατὰ τὰς ὁποίας αὐτὸς ἐνδείκνυται καὶ περὶ τῆς χειριστικῆς μεθόδου.

Ἡ ΓΥΝΗ ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ὑπὸ Νικολάου Δελακοβία. (Ἀθῆναι 1902, τυπογραφεῖα Δ. Γ. Εὐστρατίου).

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΓΩΓΗΝ ΚΑΘΟΛΟΥ ὑπὸ Π. Κονράδου, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Δ. Κ. Ζαγγουγιάννη, τεύχος Α', (Ἀθῆναι 1902, βιβλιοπωλεῖον Ἐστίας).

Ἡ ΡΩΣΣΙΑ ὑπὸ Θ. Βελιαντίου (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων). Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βελιαντίου δίδει πλήρη ιδέαν εἰς τὸν ἀναγνώστην περὶ τῆς ἀγανθῆς αὐτοκρατορίας, περιέχει δὲ καὶ πολλὰς εἰκόνας ἐπεξηγηματικὰς τοῦ κειμένου. (Ἀθῆναι 1902, τυπογραφεῖα Ραρτάνη-Παπαγεωργίου, σχ. 16ον, σελ. 90, δρ. 0.40).

ΤΟ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ δρᾶμα εἰς πρᾶξιν ὑπὸ Ν. Λάσκαρη καὶ Π. Δημητρακοπούλου. (Τυπογραφεῖα Α. Κωνσταντινίδου 1902).

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου ἐν Ἀθήναις

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Παλαιοὶ εἰκόνων

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, ὁδὸς Βουλῆς, 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώδεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Ἐδωδιμοπωλεῖα

Ι. Κ. Ἀσπιώτης, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, ἐναντι Βουλῆς, 3.

Ἀποκλειστικὴ ἀποθήκη τῶν φημισμένων ἐγγυριῶν κονσερβῶν: χορταρικά, ὀπώρα, τουρσιά κλπ.

Ἀποικιακὰ

Δημήτριος Ἀγγλος, ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου, 14.

Modes

Maison Desseigné 4, B^d de l'Université.

Hautes Nouveautés, Modes, Robes.

Ἐρμεῖον, Γαλλίδες ράπτριαι, ράπτει, τὰ καλλίτερα φορέματα, ὅλοι οἱ νεωτερισμοί.

Καπνοπωλεῖα

Γεώργ. Ἀλεξίου, Σταδίου 21 — Ἐρμού 21.

Μαρμαρογλυφεῖα

Ἰωάννης Γ. Χαλδούσης ὁδὸς Πανεπιστημίου 69

BIBΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ & ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΛΟΥ

Ἀθῆναι, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, 7.

Ἔργασια καλλιτεχνικῇ. — Ὑλικά α' τάξεως. — Τιμαὶ συγκαταβατικά.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Α. ΛΟΥΡΟΥ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁλος εὐρωπαϊκῶς κατηρτισμένος, ἐνήμερον δι' ὅλας τὰς νεωτέρας ἱατρικὰς ἀπαιτήσεις, πλουσιώτατον εἰς φάρμακα ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς προελεύσεως. — Πλήρες οὐροχημείον καὶ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον.

ΜΑΡΜΑΡΟΓΛΥΦΕΙΟΝ

“Ἡ ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ,”

ΑΔΕΛΦΩΝ Ι. & Α. ΚΟΤΖΑΜΑΝΗ

Μεγάλῃ συλλογῇ θερμαστῶν ἐκ λευκῶν καὶ χρωματιστῶν μαρμάρων. — Αποθήκη σχιστῶν μαρμάρων δι' ἐπιπλα, πλακοστρώσεις κλπ., τοῦ ἀτμοκινήτου ἐργοστασίου των. — Ἐκτελεῖται πᾶσα μαρμαρικὴ ἐργασία.

Ἀθῆναι, ὁδὸς Γ' Σιπτεμερίου, 28.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ κλπ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς διαφόρους Ἐκθέσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκθεσιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλῃ Βραβεῖς (Grand prix).

ΑΓΩΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ἨΘΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Διευθυντής: Ι. ΑΜΠΡΙΔΗΣ, Διηγήτορας.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. { Ἐν Ἑλλάδι. Δρ. 10
Ἀλλοδαπῆς Φρ. χρ. 10

Ὁδὸς Ἱπποκράτους, 5.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΞΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΚΑΛΛΙΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. { Ἐσωτερικοῦ Δρ. 5
Ἐξωτερικοῦ Φρ. χρ. 8

Ἀθῆναι, ὁδὸς Πανεπιστημίου, 27.

ΣΑΠΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ & ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΟΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗ - ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ, ΑΝΟΒΕΥΤΟΣ

Ἀποθήκαι: Ἐν Ἀθήναις { Ὁδὸς Κολοκοτρώνης
Ἐν Πειραιῶν { Ἐξωτερικοῦ Φρ. χρ. 24.
Διαστ. ὁδ. Βουδουλίας - Ἀγ. Σπυρίδωνος.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

Διασταύρωσις ὁδῶν Νίκης καὶ Ἐρμού.

Φωτογραφίαι παντὸς εἶδους
Μεγεθύνσεις χρωματίζονται μὲ παστέλ.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — ΑΘΗΝΑΙ

Πλούτος γραφικῆς ὕλης. — Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Ἐργοστάσιον φακέλλων τέλειον. — Χάρτης τυγραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλων παντὸς εἶδους καὶ ποιότητος.

Ἐθῶναι, Ταχύντης, Ἀκρίθαια

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Γλύπτης

Ὑπότροφος τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως διὰ διαγωνισμοῦ. Ἀριστεύσας ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὰς Ἀκαδημίας Μονάχου καὶ Φλωρεντίας. Ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν καλλιτεχνικῶν ἔργων ἐκ μαρμάρου, χαλκοῦ κλπ.

Πληροφορίαι εἰς τὰ «Παναθήναια».

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ

10 — Ὁδὸς Προαστείου — 10

Τὸ ἄκρον ἄνωτον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἑνὴν ὑποδηματοποιία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ	ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμοι 3.	σελ. 4400	δρ. 48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου.	» 780	» 10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλώτου.	» 872	» 12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Δ. Ι. Ὀλυμπίου.	» 360	» 9
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1087	» 10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1100	» 10
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Περβάνογλου.	» 1087	» 11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ι. Περβάνογλου.	» 1000	» 11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη.	» 1146	» 11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου.	» 1080	» 12

Εὑρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῇ βιβλιοπωλείᾳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδόσεις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.
— Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χρυσοῦ,
ξένων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τίτλων.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων
ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ τίτλων. Λογαριασμοὶ τρε-
χούμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3 1/2	ἐτησίως,	ἀπόδοσις εἰς πρώτην ἀναζήτησιν.
4	»	» μετὰ ἓνα μῆνα.
4 1/2	»	» » τρεῖς μῆνας.
5	»	» » ἑξ μῆνας.
5 1/2	»	» » ἐν ἔτος καὶ πλέον.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

Πώλησις πάσης λαχειοφόρου ὁμολογίας εἰς μηνιαίας δό-
σεις, μετὰ τὴν τύχην ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπὸ τῆς καταβολῆς
τῆς πρώτης δόσεως.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
ἐπὶ ἀπλῇ μεσίτει.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ. Προμήθεια παντὸς εἶδους
ἐμπορευμάτων, μηχανῶν κλπ. ὑπὸ συμφέροντος ὅρους, με-
τρητοῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίας.

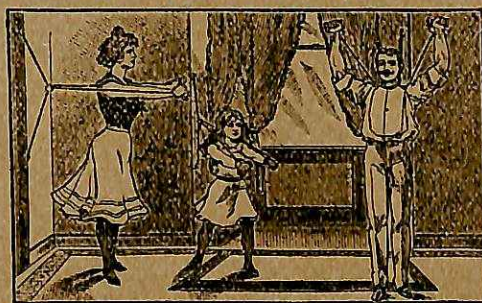
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΑΠΟΘΗΚΑΙ. Ἐμπορεύματα ἐν παρακαταθήκῃ.

Διεγματολόγιον.

ΔΕΡΜΑΤΑ Βυρσοδεψείου Μοσχάτου.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΟΙΚΙΑΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Ὀλίγα διπλαῖ ἐλαστικαὶ ταινίαι ἐξαρτώμεναι τῆς θύρας
τοῦ δωματίου σας καὶ ζεύγος κομφῶν ἀλτήρων ἀποτελοῦσι
τὸ παγκοσμίον φήμη γυμναστικὸν ὄργανον τοῦ περιφήμου
Sandown.

Ἀναπληροῦ δόλοκληρον γυμναστήριον, **μετασχηματί-**
ζεται ἀναλόγως τῶνδυνάμεων ἑκάστου καὶ καθοδηγεῖ
μεθοδικῶς διὰ φωτοτυπικῶν πινάκων.

Πολύτιμον διὰ **παιδας, νέας, νέους, κυρίας** καὶ πάντα
μὴ θέλοντα ν' ἀσκήται δημοσίᾳ ἐν τοῖς γυμναστηρίοις, ἢ μὴ
διαθέτοντα τὸν πρὸς τοῦτο χρόνον.

Τὸ **ἀπλούστερον, φυσικώτερον** καὶ **ἀποτελεσματι-**
κώτερον μέσον διὰ νὰ ἔχετε πάντα ἰσχυρὰν **ὕψην** καὶ
εὐσταλὲς καὶ **εὐμελὲς** σῶμα, θυσιάζοντες ὀλίγον χρόνον
20 λεπτά πρὸ τοῦ φηγητοῦ ἢ 3 ὥρας μετ' αὐτό.

Τὸ γνωστὸν διὰ τὰ **κυνηγετικά** του εἶδη κατὰστημα
Ρότσιλδ, παρέχει ἑκαστον ἀντὶ δραχ. 40 καὶ ἀποστέλλει
παντοῦ ταῦτα ἐλεύθερα ταχυδρ. ἐξόδων.

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ἐν Ὁξφόρδῃ τῆς Ἀγγλίας

Ἐρμηνεύει τὰς ἀρχὰς τῆς βιονομίας ἀσχολεῖται εἰς τὴν
ἐρευναν τῶν νόμων τῆς ἀναπτύξεως. Περιέχει πάντοτε ἄρθρα
σύνομα καὶ μετὰ, φρονηματίζοντα καὶ διακέντῶντα.

Τίμημα ἐγγράφῃς 8 φρ. χρ. κατ' ἔτος προκαταβολικῶς
ατελλόμενα εἴτε εἰς τὸν ἐκδότην 26 St. Michael Street, Oxford
εἴτε εἰς τὴν Τράπεζαν Ἐμπεδοκλείους Ἀθῆνας.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΣΙΔΝΕΥ ΝΟΕΛ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ

ΤΙΜΗΘΕΙΣ ΔΙ' ΟΚΤΩ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 60

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΣΚΕΥΗ ΕΠΗΡΓΥΡΩΜΕΝΑ

ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ